

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

PAKALBĖKIME APIE ISTORIJĄ – Petras Maksimavičius	3
---	---

MINĖJIMAI

VIDUGIRIŲ MOKYKLOJE – Viktorija Marteckaitė, Viktorija Čerlionytė	5
PUNSKO SAVIVALDYBĖS VAIKŲ DARŽELYJE – Vida Jolanta Stankevičienė	6
SEINŲ LIETUVIŲ „ŽIBURIO“ MOKYKLOJE	7
SEINŲ „LIETUVIŲ NAMUOSE“	7
PUNSKO – Irena Gasperavičiūtė	8
KAMPUOČIUOSE – Petras Vitkauskas	9

ŠVIETIMAS

„SAUGŲ INTERNETĄ KURIAME VISI KARTU“ – J. Z.	10
LIETUVIŲ KALBOS OLIMPIADA ANYKŠČIUOSE – Irena Gasperavičiūtė	12

KULTŪROS BARUOSE

VILNIAUS KNYGŲ MUGĖ – JAU PASAULINIŲ BESTSELERIŲ PUSLAPIUOSE	13
IŠRINKTOS LIETUVIŠKAI PARAŠYTOS METŲ KNYGOS	18

MŪSŲ INTERVIU

JI IR VAISTAŽOLĖS – Jurgita Stankauskaitė	14
--	----

ŽMONĖS

LLD VROCLAVO SKYRIAUS PIRMININKUI KAZIMIERUI ČERNECKUI ATMINTI – Remigijus Visockas	17
SAVOS GIMINĖS PĖDSAKAIS – Eugenija Pakutkienė	20

LITERATŪRINIAI BANDYMAI

JURGIUKO RAIDĖ A – G. K.	19
---------------------------------------	----

SKELBIMAI

SPAUDA RAŠĖ

LIETUVOS ŽINIASKLAIDA	26
-----------------------------	----

Viršeliuose:

Kovo 11-oji Punske (Irenos Gasperavičiūtės nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS:

16-515 Puńsk, ul. A. Mickiewicza 23
tel./faks. 87 5161 416
www.e-ausra.pl
ausra@o2.pl

LEIDŽIA:

Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny, ul. Wileńska 9
tel./faks. 87 5162 125

Vyr. redaktorė – Irena Gasperavičiūtė
Redakcijos sekretorius – Petras Vitkauskas
Stilistė, korektorė – Birutė Burdinaitė-Ołow
Techn. redaktorė – Aldona Jonušonytė

KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
Eugenija Pakutkienė, Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2017-03-24.

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
nuožiūra. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutam-
pa su autorių nuomone.

„Aušros“ redakcijos sąskaita:

BS Sejny O/Puńsk, ul. A. Mickiewicza 52,
16-515 Puńsk
Nr. 33 93540007 0070 0000 0198 0008
SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita:

BS Sejny, ul. Powstańców Sejneńskich 1, 16-500 Sejny
Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

RUCH S.A. vykdoma prenumerata

Spausdinto leidinio prenumeratą galima užsakyti
tiesiogiai interneto tinklapyje www.prenumerata.ruch.com.pl.
Kilus klausimų, prašom rašyti el. p. adresu prenumerata@ruch.com.pl arba skambinti
„RUCH“ Klientų aptarnavimo centrui tel. 22 693 70 00 arba 801 800 803 (darbo dienomis 7-17 val.).
Skambučio kaina priklauso nuo operatoriaus.

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Projektą iš dalies remia
Spaudos, radijo ir tele-
vizijos rėmimo fondas
(26-27 psl.).

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Pagaliau ne tik sulaukėme kalendorinio pavasario, bet ir saulutė rytais visai neblogai šviečia, o ir vieną kitą gandrą, nors ir suvargusį, jau galima pamatyti. Smagus laikotarpis, teikiantis vilties ir džiaugsmo.

Pavasaris ne tik gamtoje. Atrodo, šviečiant saulei išnyks ir dalis mūsų problemų. Užsitęsęs Vidaus reikalų ir administravimo ministerijos dotacijų skyrimo laikotarpis pagaliau irgi eina į pabaigą. Jeigu tikėsime patikinimais telefonu, jau kitą savaitę turėtų būti tarp Lenkijos lietuvių draugijos ir Lenkijos vidaus reikalų ir administravimo ministerijos pasirašytos sutartys dėl „Aušros“ leidimo 2017 metais ir perveždami pinigai leidybai. Bus galima sumokėti uždelstus draudimo mokesčius ir atlyginti žmonėms už darbą.

Atrodo, bus išspręstas ir kitas mums, lietuviams, ypač svarbus reikalas, užsitęsęs daugiau kaip dešimtmetį – Seinų miesto skolos Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklai grąžinimas. Kovo 28 d. vyks teismo posėdis dėl taikaus šio klausimo sprendimo, t. y. abiejų pusių susitarimo dėl skolos grąžinimo. Šią savaitę vyko Seinų miesto valdžios ir „Žiburio“ mokyklos vadovybės pokalbiai-derybos. Mokykloje lankėsi ne tik Seinų miesto burmistras, bet buvo atėję ir miesto tarybos nariai. Mokyklos direktoriaus pozicija yra aiški – nuo bazinės skolos sumos nieko nenuleisime. Kiek miestas per 10 metų neperdavė mokyklai, tiek privalės atiduoti dabar. Beje, burmistras prašo, kad skolą būtų galima grąžinti per kelerius ateinančius metus. Susitarta, kad dėl delpinigių galimas kompromisas (kalbama apie jų dalį), ypač jei tie pinigai bus panaudoti miesto plėtrai, pvz., projektams vykdyti. Kaip viskas bus išspręsta, jau greitai sužinosime ir kitoje „Aušroje“ būtina jus informuosime.

Pakalbėkime apie istoriją

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Istorija. Likimas lėmė, kad ši sritis man artima, todėl ir norisi pasidalinti keliomis mintimis apie istorijos įtaką mūsų gyvenimui. Daug kas nemėgsta istorijos. Tiesą pasakius, gilintis į istorinius procesus man taip pat ne visada patinka. Tačiau dažnai pagalvoju, kad vis dėlto kartais verta tai daryti. Vieni sako, kad istorija tai patogus politikų įrankis spręsti savas problemas. Kiti primena, kad ji yra gyvenimo mokytoja. Kas prisimenate istorijos pamokas mokykloje, matyt, taip pat išsakytumėte labai prieštaringas mintis. Vienus tos pamokos įkvėpdavo naujiems darbams (pvz., parašyti eilėraščių), kitiems tai buvo nuobodus, veltui leidžiamas laikas. Nežinau, kaip dabar, bet anksčiau vyravo toks stereotipinis požiūris: istorijos studijas renkasi tie, kas visiškai neišmano matematikos ar kitų tikslųjų mokslų.

Vis dėlto manau, kad tai stereotipas. Lygiai kaip anekdotas apie informatiką ir istoriką. Pirmasis, į rankas paėmęs televizoriaus nuotolinio valdymo pultelį, pirmiausia bando patikrinti, kiek yra prieinamų kanalų ir kaip reguliuoti televizoriaus ekrano raišką, o antrasis įjungia žinių kanalą ir klausosi, kas naujo tą dieną pasaulyje įvyko. Kitaip sakant, geriausiai būtų, kad humanitarinių mokslų atstovai šiek tiek daugiau išmanytų tiksluosius dalykus, o matematikai, fizikai ir kt. domėtusi taip pat istorija, sociologija, literatūra. Kitaip nei vienu, nei kitų potencialas ir žinios nebus iki galo tinkamai išnaudoti. Kaip bebūtų keista, humanitariniai ir tikslieji mokslai labai tarpusavy susiję.

Grįžkime prie istorijos. Tai nėra nuobodis mokslo ar gyvenimo sritis. Kartais (labai retai) pasitaiko tik nuobodžių istorijos mokytojų ar istorinių monografijų autorių, kurie nemoka savo žinių perteikti klausytojams ar skaitytojams. Dėl to, kad tikslųjų mokslų specialistai per pastaruosius kelis dešimtmečius gerokai produktyviau padirbėjo, istorikams atsivėrė didžiulės galimybės greičiau ir geriau pažinti praeitį. Ką tai reiškia? Tai reiškia, kad geriau ir greičiau pažindami praeitį gali bent iš dalies prognozuoti ateitį. Pabandyčiau įrodyti, kad tai tiesa.

Ar norėtumėte pažinti ateitį? Aš tai tikrai nenorėčiau. Būtų neįdomu gyventi. Bet yra daug žmonių, kurie mano, kad lygindami tuos procesus, kurie vyko, pavyzdžiui, per 100 metų, ir matydami jų rezultatus, gali nesunkiai nuspėti, kaip toliau rutuliosis tam tikros visuomenės, tautos ar valstybės piliečių gyvenimas. Maža to, jie mano, kad jeigu tų žmonių kultūrinė, socialinė būklė, elgsenos normos bus atitinkamai veikiami, tai galima formuoti jų ateitį. Kitaip sakant, taip kuriamos valstybių raidos strategijos, o valstybė, kaip žinote, tai politinė organizacija, kurios pagrindinis tikslas yra ar bent turėtų būti – sudaryti kuo palankiausias sąlygas tautos nariams išlikti ir tobulėti. Ir šioje srityje labai praverčia istoriniai tyrimai, istorikų darbai bei jų žinios. Istorijoje ieškoma atsakymo, kas labiausiai nulemia kalbos ir tradicijų išsaugojimą, kurie politikų (valdovų) priimti sprendimai didina valstybės teritoriją, o kurie priverstė piliečius palikti savo valstybę ir nutautėti. Atsako į klausimą, kuris

valdymo stilius ir kurios vadovo (valdovo) asmeninės savybės stipri- no ryšį su savo kraštu, o koks elgesys buvo atgrasus kaimynų atžvilgiu, bet kėlė pasididžiavimą tarp savųjų. Kai kam atrodo, kad tai pasakojimas iš fantastikos srities. Taip tik iš pirmo žvilgsnio atrodo. Nesunku istorijos pamokomis pasinaudoti, ypač jeigu mūsų tikslas bus paveikti ne visą pa- saulį, bet konkrečią, pasirinktą žmonių grupę.

Pakanka šiek tiek pertvarkyti švietimo sistemą, parengti naujus vadovėlius, atitinkamai sudėlioti mokykloms priva- lomų lektūrų sąrašą, šiek tiek daugiau lėšų skirti kryptin- goms programoms ir dalies darbuotojų finansiniam paska- tinimui, įtikinti žiniasklaidos atstovus, ir po kelerių metų pirmi rezultatai bus matomi. Visai nereikia iš naujo išradi- nėti dviračio. Pakanka pasido- mėti istorija ir tokių pavyzdžių daug surasime. Taip pat nereikia iš naujo istorijos perrašyti ar jos klas- toti. Istorijos mokslas pasižymi tuo, kad tyrimai ir atsakymų į klausimus paieška nesibaigs tol, kol egzistuos civilizacija, kuriai mes priklausom, ir taip, o ne kitaip ją suprantam. Lo- giška? Tada visai nesunku priimti sprendimą, kad nuo dabar daugiau domėsimės tais istorijos momentais ir jos dalyviais, kurie šiuo metu dera prie mūsų propaguojamos ideologi- jos. Reikia šiek tiek užsispyrimo, bet rezultatai greit gali nustebinti net didžiausius skeptikus.

Pateiksiu keletą pavyzdžių, kuriuos ir taip tikriausiai žinote ir jaučiate. Daugelį stebina kai kurie dabartiniai Lenkijos istorijos ir jos dalyvių vertinimai. Žiniasklaidos priemo- nėse girdime ir matome rengiamas eisenas, šūkius, kuriais atsiribojama nuo pokarinės Lenkijos istorijos, o legendinio „Solidarumo“ kai kurie lyderiai vadinami išdavikais ir kola- borantais. Tai vyksta visoje šalyje ir

įgauna įvairias formas. Pavyzdžiui, Seinų turguje galima nusipirkti kelnes ar net kojines su „kovojančios Lenkijos“ simboliais ar šūkiiais, ragi- nančiais „atsiimti Vilnių“. Žinoma, nieko čia blogo, jeigu koks Lazdijų krašto ūkininkas užsimaus tokias ko- jines per bulviakasį. Jis net nesupras ideologinės potekstės ir vadovausis vien komercine nuojauta – rinksis

Istorijoje ieškoma atsakymo, kas labiausiai nulemia kalbos ir tradicijų išsaugojimą, kurie politikų (valdovų) priimti sprendimai didino valstybės teritoriją, o kurie privertė piliečius palikti savo valstybę ir nutautėti. Atsako į klausimą, kuris valdymo stilius ir kurios vadovo (valdovo) asmeninės savybės stiprina ryšį su savo kraštu, o koks elgesys buvo atgrasus kaimynų atžvilgiu, bet kėlė pasididžiavimą tarp savųjų.

pigesnę prekę. Tačiau tokie simboliai ir jų plitimas Lenkijoje jau nėra vien paprasta komercija. Jeigu jie nuola- tos eksponuojami ir ant kiekvieno kampo matomi – veikia eilinių žmo- nių pasąmonę, palaiptai pripratina prie naujų realijų, pasikeitusių verty- bių, kurias norima perteikti plačiajai visuomenei, eksponavimo.

Antras pavyzdys tai pasakojimas apie Europos Sąjungą. Ką šiandien pagalvoja eilinis Lenkijos gyvento- jas, išgirdęs žodžius „Europos Są- junga“, ir ką pagalvodavo prieš 10 metų? Šiandien girdime, kad ES institucijos tai biurokratizmo, pinigų švaistymo ir tuščio kalbėjimo bastio- nas. Kuo jos užsiima? Dažniausiai rengia teisės aktus dėl to, kokio ilgio ir kiek kreivas turėtų būti agurkas, kad atitiktų ES normas, arba 5 metus ruošia dokumentus, kad pripažintų kurį nors iš juodmargės pieno paga- mintą sūrį regioniniu produktu. Ar ir Jūs apie tai girdėjote? Kodėl tokia informacija šiandien dominuoja, tai

atskiras klausimas, tačiau akivaizdu, kad tokios tendencijos stiprėja.

Nesakau, kad viskas toje ES gerai. Toli gražu ne, pradedant biurokra- tizmu, baigiant požiūriu į kultūrą, kalbą, tikėjimą... Tačiau dar prieš ke- lerus metus apie ES girdėjome ir ki- tokių pasakojimų. Jie labai aktualūs ir svarbūs taip pat šiandien, tačiau vis rečiau juos girdime. Tai tūkstančiai kilometrų sutaisyty kelių, lais- vas judėjimas Šengeno erdvėje, modernėjantis žemės ūkis, gal- imybė žymiai paprasčiau susi- rasti darbą ar gauti stipendiją studijoms užsienyje ir galų gale tam tikras stabilumas, maži- nantis tikimybę kilti kariniams konfliktams šioje Europos da- lyje. Tai netolima istorija. Ta- čiau kai apie tai pagalvojame ir prisimename, galime geriau suprasti supantį pasaulį ir apie jį kalbančius politikus.

Ir pabaigoje noriu pateik- ti dar vieną paprastą pavyzdį, kuris rodo, kaip galima pasitelkti įvairius būdus, norint išeksponuoti ir sustiprinti naują požiūrį į valstybės reikšmę bei jos ryšį su piliečiais. Be jokios abejonės, taip parodomas ir tam tikras ryšys su šalies istorijos kai kuriais tarpsniais. Štai tas pavyzdys. Neseniai vienas iš politikų pareiškė, kad jeigu Didžiajai Britanijai išsto- jus iš ES ten gyvenančių ir dirbančių lenkų emigrantų padėtis blogės, tai to paties susilauks britai, gyvenantys ir dirbantys Lenkijoje. Skamba juo- kingai? Visai ne. Ši informacija labai kryptinga, profesionaliai parengta ir adresuota ne tiems, kurie žino, kad Lenkijos restoranuose sunku rasti lėkštes plaunančius britus. Ši infor- macija – tai sudėtinė viso informaci- jos srauto dalis. Ja siekiama tarp savos šalies piliečių sustiprinti žinią, kad valstybė gins tautiečius visame pa- saulyje, garsiai tai sako ir nesibaimina kitų valstybių reakcijos. Informacijos detalės ne tiek svarbios. Praėjus 10 minučių niekas jų jau neatsimins.

KOVO 11-OJI - LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ATKŪRIMO DIENA

Vidugirių mokykloje

VIKTORIJA MARTECKAITĖ, VIKTORIJA ČERLIONYTĖ

Mano Tėvynė

Plevėsuoja trispalvė

Aukštai iškelta.

Ji mūsų stiprybė,

Ją myli tauta.

Didvyriai kovojo su priešais,

Kad būtų laisva Lietuva.

Mums didis džiaugsmas

Kalbėti gimtąja kalba.

Garbė turėti laisvą gimtinę,

Garbė turėti laisvą tėvynę.

Tegul plevėsuoja trispalvė

Aukštai iškelta.

Aneta Čerlionytė

Šiais metais Kovo 11-ąją minėjome kelias dienas. Kovo 7 d. žiūrėjome edukacinį filmą „Kovo 11-oji“, perskaitėme Aktą dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo, su mokytojais kalbėjome apie Akto reikšmę.

Kovo 8 d. mūsų mokykloje lankėsi Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Akto dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo du signatarai – Liudvikas Narcizas Rasimavičius-Rasimas iš Palangos ir Petras Giniotas iš Klaipėdos. Parodėme svečiams trumpą meno programėlę. IV–VI klasių moksleiviai

pagrojo fleitomis, antrokai ir trečiokai smagiai pašoko, visi kartu padainavome. Vėliau signatarai pasidalino savo vaikystės prisiminimais ir papasakojo apie 1990 m. kovo 11 d. įvykius: kas tądien vyko Lietuvos Seime, koku būdu balsuota. Įdomu, jog buvo balsavimo lapeliai, bet vėliau dar kiekvienas deputatas turėjo savo balsą patvirtinti žodžiu, kad nekiltų jokių abejonių, kas ir kaip balsavo. Svečiai sakė, kad jaudinantis momentas buvęs, kai Tarybų Lietuvos simbolius uždengė didžiulė Trispalvė. Tada visi pajuto didelį džiaugsmą, kad Lietuva atgimsta laisva.

Kovo 10 d. Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dieną paminėjome trumpa meno programėle. Šį kartą mokinės skaitė pačių sukurtus eilėraščius ir visi kartu padainavome dainą „Brangiausios spalvos“. Vėliau

Grazinos Kibysienės nuotr.

dalis mūsų mokyklos mokinių su trispalve nuvykome į Kampuočius prie Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo paminklo, kur surengtas tradicinis Kovo 11-osios mitingas. Čia, be mūsų, atvyko Punsko mokyklų bei Seinų „Žiburio“ mokyklos mokiniai. Dainavome gražias lietuviškas dainas ir deklamavome eilėraščius, padėjome gėlių prie paminklinio akmens. Susitikime plevėsavo trispalvės, vyravo pakili ir džiugi nuotaika.

Punsko savivaldybės vaikų darželyje

VIDA JOLANTA STANKEVIČIENĖ

Kovo 10-ąją Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dieną iškilmingai paminėjo Punsko darželio vaikučiai. Į mūsų šventę „Nors esi maža, bet esi didi“ atvyko garbingi svečiai: Lietuvos Respublikos konsulato Seinuose vadovas Vaclav Stankevič, Lietuvių kultūros namų direktorė Asta Pečiulienė, Punsko valsčiaus tarybos pirmininkė Elena Vailionienė, Punsko valsčiaus atstovai, pagrindinės mokyklos I–III klasių mokiniai su savo auklėtojomis bei tėveliai. Šventės pradžioje visus pasveikino darželio direktorė. Sugiedotas Lietuvos himnas. Visi lietuviškų grupių vaikučiai parodė meno programėlę: šoko, dainavo, deklamavo eilėraščius apie savo tėvynę. Programėlės pabaigoje šventės dalyviai atsistojo ir kartu sudainavo „Žemėj Lietuvos ažuolai žaliuos“.

Kovo 11-oji – labai svarbi diena Lietuvai. 1990 m. kovo 11 d. buvo paskelbtas Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimas. Sugražintas Lietuvos valstybės pavadinimas, atkurtas bei patvirtintas valstybės herbas, vėliava, lietuvių kalba pripažinta valstybine.

Nepriklausomybės dieną visi džiaugiamės laisve, bet ir prisimename skausmą ir gedulą dėl jos kovojant. Nepriklausomybės atgavimą svarbu minėti ne tik kiekvienam Lietuvos piliečiui, bet ir įvairiose kitose pasaulio šalyse gyvenantiems lietuviams. Minėdami Kovo 11-ąją, prisiminkime tikrąsias vertybes – laisvę, tikėjimą, tiesą, bendrystę ir Tėvynės meilę. *Lietuva, Tėvynė* – nėra tušti žodžiai... Poetas Jonas Aistis savo eilėraštyje „Tu esi“ rašė: „Tu esi ta bekraštė mėlynė, pražydydus šventam ilgesy, ir širdy išnešiota Tėvynė, ir

džiaugsmas, ir laimė esi“.

Kiekvieno lietuviio pareiga gerbti savo Tėvynę. Dėl laisvės visais amžiais daug kovota, kentėta, daug kilnių gyvybių paaukota, kraujo pralieta... Į šias laisvės kovas ryžtingai įsijungė ir mūsų tauta. Giliai įsitikinę laisvės kovų teisingumu ir jų prasmingumu, lietuviai pasiekė savo didįjį tikslą: išlaisvino savo tautą iš tarnavimo kitoms tautoms, įkūrė ir sutvarkė savo valstybę – Lietuva tapo nepriklausoma. Todėl didvyrių kova dėl Lietuvos laisvės ir šiandien yra giliai prasminga. Reikia pripažinti, kad labai reikšmingi ir gražūs esą Jurgio Zauerveino žodžiai: „Lietuviais esame mes gimę, lietuviais norime ir būt! Tą garbę gavome užgimę, jai ir neturim leist pražūt!“.

Iš darželio archyvo

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykloje

Šiemet pagrindinis renginys minint Kovo 11-ąją Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykloje buvo Kovo 11-osios Akto signatarų Petro Ginioto ir Liudviko Narcizo Rasi-mavičiaus apsilankymas kovo 8 d. Svečiai pirmiausiai susitiko su visa mokyklos bendruomene, o vėliau atsakinėjo į vyriausiųjų (gimnazistų ir šeštokų) užduodamus klausimus.

Tęsdami Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo minėjimą kovo 10 d. pagrindinės mokyklos šeštokai, didžioji dalis penktokų ir keletas ketvirtokų išvyko į Vilnių. Kelionės dalyviai dalijasi savo įspūdžiais:

„Lankėmės batutų parke. Ten buvo ne tik batutai, bet ir kliūtys. Visiems čia labai patiko. Kai kurie net darė kūlvirščius ore.

Vėliau nuvykome į Vilniaus senamiestį. Mūsų istorijos mokytojas Tadas Bagdonavičius pasakojo apie įdomius senus miesto pastatus.

Paskutinė ekskursijos vieta – pati įdomiausia – tai Saugomų teritorijų lankytojų centras Vilniuje. Sužinojome, kuo skiriasi rezervatai nuo draustinių.

Iš ekskursijos grįžome labai pavargę, bet ir patenkinti. Išliks smagūs prisiminimai.“

Lietuvos valstybines šventes šiais metais „Žiburio“ moksleiviai bandė švęsti kitaip nei paprastai. Užuot ruošę ir stebėję tradicines minėjimo programėles, važiavo į tėvynę lankyti muziejų ir geriau ją pažinti.

Irenos Sidarytės nuotr.

Seinų „Lietuvių namuose“

Kovo 12 d. sekmadienio lietuviškų šv. Mišių metu giedojo Kauno technologijos universiteto choras „Absolventas“ (vadovas prof. Viktoras Masevičius). Vėliau Seinų „Lietuvių namų“ koncertų salėje šis choras pasirodė vietos lietuvių bendruomenei Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dienos proga.

Kauno technologijos universitetas su Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykla bendradarbiauja jau devynerius metus. Šio universiteto profesorius Gedimino Adlio dėka Seinų „Žiburio“ gimnazistai Vasario 16-ąją važiuoja švęsti į Kauną. Profesorius turi vis naujų idėjų, kaip galima pagyventi Seinų krašto lietuvių ir kauniečių

bendravimą. Minėtas koncertas – irgi profesoriaus idėja. Jis taip pat siūlo, kad universiteto choras, besiruošiantis vykti į Rygą koncertuoti Šv. Jokūbo bažnyčioje, su savim vežtųsi ir Seinų jaunimą.

Nuoširdžiai ačiū chorui „Absolventas“ už dovaną – šventinį koncertą!

Irenos Gasperavičiūtės nuotr.

Punske

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Kovo 11-osios minėjimą Punske tradiciškai surengė Punsko Kovo 11-osios licejus. Malonus netikėtumas – tik įėjus į Punsko lietuvių kultūros namus svečius pasitiko, kaip ir dera Tautinio kostiumo metais, tautiniais drabužiais pasipuošę licejaus mokiniai ir mokytojos. Kultūros namų salė, kaip ir per kitas valstybines šventes, buvo perpildyta.

Minėjimo scenarijus nusistovėjęs: į sceną iškilmingai įnešta mokyklos vėliava, sugiedotas Lietuvos himnas, direktorė pasveikino svečius, licejaus mokytojai, iškeliaavę anapilin, pagerbti minute tylos. Visi licejaus mokiniai šventiškai pasipuošę per šią oficialiąją dalį su savo auklėtojais stovėjo scenoje.

Šiais metais keletą žinomų klasikų kūrinų fortepijonu pagrojo chorui „Pašešupiai“ dažnai talkinantis, jiems akompanuojantis Dainius Pavilionis,

vėliau koncertavo choras „Pašešupiai“ (vad. Jonas Pavilionis), šoko choreografinis ansamblis „Šalčia“ (vad. Asta Pečiulienė). Muzikiniiais instrumentais grojo Raimundas Venslauskas ir Gabrielė Krakauskaitė.

Šių metų garbės svečias – buvęs roko grupės „Antis“ solistas, architektas, buvęs tik atkurto Lietuvos TV generalinis direktorius Algirdas Kaušpėdas. Neįprastas buvo jo pranešimas. Tačiau ypač jaunimui įdomus ir reikalingas. Kalbantysis pasakojo, kad talkina Lietuvos prezidentei Daliai Grybauskaitei akcijoje, pavadintoje „Pergalinga Lietuva“. Jos tikslas – ugdyti vaikus ir jaunimą, kad taptų kūrybingais, pilietiškais, kuriančias pergalingą Lietuvą žmonėmis. Kaušpėdas savo kalbą iliustravo kompiuterine pateiktimi. Anot kalbančiojo, žmonės gali būti lošėjai arba kūrėjai. Paaikino, kuo jie skiriasi ir kaip galima

savyje ugdyti kūrėją, nes tik jie pajėgūs kurti pergalingą Lietuvą. Deja, nepasisekė man vienu sakiniu atpasakoti beveik valandą skaityto pranešimo, tačiau ir tikslas mano netas. Kaip bebūtų, Kaušpėdas – mano kartos atgimstančios Lietuvos jaunimo vienas svarbiausių autoritetų. Kas, jei ne „Antis“ ir ne tuometinė „Hiperbolė“ traukė paskui save minias jaunų žmonių laisvės link? Kas dainavo apie sovietų „užzombintus“ žmones? Taigi ir praėjus beveik 30 metų A. Kaušpėdas išlieka pajėgus gal jau ne dainomis, bet savo mintimis, idėjomis pritraukti jaunimą. Arba bent paskatinti pamąstyti apie savo gyvenimą ir pasirinkimus.

Pabaigoje galima pasakyti tik tiek: džiugi šventė, įdomus pranešimas, gražiai šokantis ir prasmingus žodžius dainuojantis jaunimas. Norisi palinkėti, kad visi būtų kūrybingi, kuriantys savo tautos ateitį žmonės.

Irenos Gasperavičiūtės nuotr.

Kampuočiuose

PETRAS VITKAUSKAS

Penktadienio priešpiečių, kovo 10 d., 12 val. lietuviškų mokyklų atstovai susirinko Kampuočiuose prie šalia Juozo Pečiulio sodybos stovinčio Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo paminklo. Čia buvo minimos 27-osios Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo metinės.

Susibūrusius pasveikino Lenkijos lietuvių draugijos pirmininkas Algirdas Vaicekuskas. Sugiedotas Lietuvos himnas. LLD pirmininkas paminklo iniciatoriui ir šios vietos šeimininkui J. Pečiuliui įteikė padėką už suteikiamą galimybę kasmet čia rengti minėjimą. J. Pečiulis tarė keletą žodžių susirinkusiems.

Paskui Punsko valsčiaus tarybos pirmininkė Elena Vailionienė ir sekretorius Jonas Vaičiulis bei mokiniai padėjo prie paminklo gėlių. Sveikinimo žodį tarė LR konsulato Seinuose vadovas Vaclav Stankevič. Kalbėjo Lietuvos knygotyrininkas, Mažosios Lietuvos

Petro Vitkausko nuotr.

kultūros tyrinėtojas, profesorius Domas Kaunas.

Vėliau pasirodė mūsų krašto mokyklų (Punsko Kovo 11-osios licejaus, Punsko Dariaus ir Girėno gimnazijos, Vidugirių pagrindinės mokyklos ir Seinų „Žiburio“ mokyklos) moksleiviai. Jie dainavo

ir deklamavo eiles apie Lietuvą. LLD pirmininkas padėjo meno programą rengiant talkinusioms mokytojoms.

Petro Vitkausko nuotr.

Petro Vitkausko nuotr.

„Saugų internetą kuriame visi kartu“

J. Z.

Punsko Dariaus ir Girėno mokyklos bibliotekoje vasario 24 dieną vykusių debatų pagrindinė mintis – „Saugų internetą kuriame visi kartu“. Į šį renginį atvyko pakviesti svečiai: informatikas Algis Vaznelis, tėvų atstovė Virginija Karčiauskienė, mūsų mokyklos direktoriaus pavaduotoja, pedagogė Jolanta Jonušonytė, policijos viršininkas Jurgis Stankevičius bei mokiniai Donata, Mantas ir Ronaldas. Debatus vedė mokinių savivaldos pirmininkė Erika. Renginio stebėtojai buvo pagrindinės mokyklos ir gimnazijos klasių atstovai.

Atvykusiuosius pasveikino bibliotekininkė Marytė Malinauskienė. Interneto istoriją (kaip jis rutuliojosi, kokius kelia pavojus ir kaip nuo jų apsaugoti) papasakojo informatikas A. Vaznelis. Įsidėmėti verta tai, jog interneto tinklalapyje įrašyta informacija niekur nedingsta. Jos pašalinti neįmanoma. Ji vis vien kažkur lieka. Informatikas pabrėžė, jog saugų internetą galime kurti tik visi, saugodami ne vien savo asmens duomenis, bet ir draugų.

Įdomus buvo tėvų atstovės V. Karčiauskienės pasisakymas. Ji teigė, jog dabar mokiniai nesugeba paruošti pamokų be interneto,

Iš kairės: Marytė Malinauskienė, informatikas Algis Vaznelis, tėvų atstovė Virginija Karčiauskienė, pedagogė Jolanta Jonušonytė, policijos viršininkas Jurgis Stankevičius

o tai mažina jų kūrybiškumą. Ponia Virginijos manymu, vaikai kartu su tėvais turėtų nuspręsti, kada galima naršyti internete, kiek laiko ir kokiuose tinklalapiuose. Atkreipė dėmesį ir į tai, kokią informaciją (ypač apie savo draugus) pateikiame interneto puslapiuose.

Pasirodo, mokiniai puikiai pažįsta saugaus interneto taisykles ir jų laikosi. Mantas tvirtino, kad naudojasi internetu, bet neteikia savo asmens duomenų, nuotraukų ir nesikalba su nepažįstamais. Puiku! Donata ir Ronaldas priminė, kad mokyklos bibliotekoje yra nemažai literatūros apie kompiuterius ir internetą. Jie

būtent pasiskaitė šia tema ir sužinojo, ką išgyveno vaikai, patekę į žaidimų pinkles, ir kaip jiems pavyko iš jų pasprukti, nors tai tikrai nebuvo lengva.

Mūsų mokyklos direktoriaus pavaduotoja, pedagogė J. Jonušonytė jau ne kartą yra kalbėjusi su mokiniais apie saugų internetą. Ir šįkart paaikšino, jog žodis „priklausomybė“ mums dažniausiai siejasi su alkoholio, narkotikų vartojimu ir cigarečių rūkymu. Deja, galim būti priklausomi ir nuo kompiuterio, žaidimų. „Kada jau esame priklausomi, peržengėme saugumo ribą? – kalbėjo pedagogė. – Kai negalime gyventi

be interneto. Nustojame valgyti, prarandame draugus, o virtualus pasaulis pasidaro mums labai artimas ir svarbus. Manoma, kad mūsų mokykloje tokių problemų nėra, kad mūsų mokiniai tokios ribos neperžengia.“

Debatų vedėja Erika paklausė policijos viršininką, kokio pobūdžio nusižengimų daugiausia taikosi mūsų krašte. J. Stankevičius teigė, jog pas mus retai pasitaiko rimtų internetinių nusikaltimų. Dažniausi – dėl užsakytų prekių. Šiais atvejais sunku įrodyti kaltę ir sugauti gudrų apgaviką.

A. Vaznelis išsamiai atsakė į kelis klausimus dėl tinklalapiuose skelbiamo šmeižto. Pasirodo, ne taip paprasta panaikinti, ištrinti nepatogią informaciją. Ji pasilieka visam laikui. O nusikaltėlių įmanoma surasti

virtualioje erdvėje.

Bibliotekininkė M. Malinauskienė papasakojo apie įvykius, kurių taikosi kasdieniame gyvenime. Kartais visai nepagalvojame, kas mus gali ištikti, kai paviešinsime

savo nuotrauką ar pateiksime asmens duomenis feisbuke ar kitoje svetainėje.

Smagu buvo kalbėtis, diskutuoti, bet viskam laikas ribotas, tad mūsų debatai turėjo baigtis (nors saugaus interneto tema plati ir neišsemiamą, kaip ir kompiuterio galimybes). Nuoširdžiai dėkojame visiems dalyviams už jų plačius ir naudingus pasisakymus, patarimus. Tariame ačiū ponui Sigitui Birgeliui. Jo dėka mūsų debatai pateko į žiniasklaidą.

Manome, jog dėl įvairių šiuolaikinių technologijų mokslivių gyvenimas yra gal ir lengvesnis, bet kartu – nesaugus, pavojingas. Tad būkime atsargūs, budrūs. Vienykimės ir kurkime saugų virtualųjį pasaulį.

Iš kairės: Virginija Karčiauskienė, Jolanta Jonušonytė, Jurgis Stankevičius bei mokiniai Mantas, Donata ir Erika

Debatų dalyviai

Lietuvių kalbos olimpiada Anykščiuose

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Šiais metais lietuvių kalbos olimpiada vyko Anykščiuose, Antano Baranausko vidurinėje mokykloje. Užsienio lietuviškų mokyklų grupėje dalyvavo 19 mokinių. Jie rašė samprotavimo rašinį, atliko kalbos vartojimo testą, kalbėjo iš anksto pasirinkta tema, deklamavo eilėraštį. Vertinimo komisija patikrino ir įvertino olimpiados dalyvių atliktas užduotis.

Švietimo ir mokslo ministerijos I laipsnio diplomais apdovanoti: Montis Norvaišis, Vasario 16-osios gimnazijos 10 klasės mokinys, ir vyresniųjų grupėje – Aldutė Karaneckaitė, Punsko Kovo 11-osios licėjaus 2 klasės moksleivė. II laipsnio diplomai skirti: Adomui Kalinauskui, Punsko Kovo

11-osios licėjaus 1 klasės mokiniui, ir Gabrielei Krakauskaitei, Punsko Kovo 11-osios licėjaus 3 klasės mokinei. III laipsnio diplomais

apdovanotos Vilniaus lietuvių namų moksleivės Aušra Banelytė (9 klasė) ir Vlada Shapovalova (12 klasė).

Švietimo ir mokslo ministerijos pagyrimo raštais apdovanoti šie mokiniai: už raštingumą – Punsko Dariaus ir Girėno gimnazijos mokinė Viktorija Grigutyte (3 klasė) ir Seinų lietuvių „Žiburio“ gimnazijos mokinys Artūras Astrauskas (3 klasė), už įtaigų poetinį kalbėjimą – Montis Norvaišis ir Vlada Shapovalova; už meilę lietuvių kalbai ir kultūrai – Alvydas Petrošius (Maskvos Jurgio Baltrušaičio bendrojo lavinimo vidurinė mokykla, 10 klasė) ir Linas Matiulevič (Pelesos vidurinė mokykla lietuvių mokomąja kalba, 10 klasė).

Sveikiname laureatus! Tačiau ne tik laimėjusieji turi kuo pasidžiaugti – visi dalyviai galėjo pažinti naujų draugų, pabendrauti. Visada verta išbandyti savo jėgas.

Punsko mokyklų ir Seinų „Žiburio“ gimnazijos moksleiviai – olimpiados dalyviai

Vidos Uzdlifenės nuotr.

Olimpiados laureatai. Iš kairės: G. Krakauskaitė, A. Karaneckaitė, A. Kalinauskas

Vidos Uzdlifenės nuotr.

Vilniaus knygų mugė – jau pasaulinių bestselerių puslapiuose

Apie Lietuvą daugiau nei dešimčia skirtingų užsienio kalbų jau gali perskaityti knygų mėgėjai visame pasaulyje. Dar daugiau – jie gali sužinoti, kad čia vyksta Vilniaus knygų mugė, į kurią susirenka tūkstančiai literatūros mėgėjų, tarp jų – itin daug jaunimo ir studentijos.

Visa tai tapo įmanoma po to, kai kultinis amerikiečių rašytojas Johnas Irvingas naujausiam savo romane „Paslapčių alėja“ pagrindinį knygos herojų, taip pat rašytoją Chuaną Diegą, nubloškia į Lietuvą. Lietuviškai romaną išleidusios leidyklos „Alma Littera“ atstovai neabejoja, kad šis romano siužeto vingis, – tai paties J. Irvingo 2008 m. vizito Vilniaus knygų mugėje atspindys, kuris patvirtina, jog mugė per 18 gyvavimo metų tapo tuo renginiu, kuriame ne tik užsienio rašytojai, bet ir leidėjai atranda mūsų šalį ir jos literatūrą.

SUGLUMINTAS AŽIOTAŽO

Prieš beveik dešimtmetį Lietuvoje apsilankiusį visame pasaulyje garsų romanų „Pasaulis pagal Garpą“, „Sidro namų taisyklės“ autorių J. Irvingą viešnagės metu lydėjęs leidyklos „Alma Littera“ valdybos pirmininkas, Vilniaus knygų mugės organizacinio komiteto narys Arvydas Andrijauskas sako pamenantis, kad autorius buvo sukrėstas jam skirtu dėmesio. „Vizitą prisimenu labai šiltai, o patį J. Irvingą – kaip labai paprastą, nuosirdų žmogų, su kuriuo apie viską galima pasikalbėti. Tuomet ką tik buvome išleidę jo knygą „Kol tave rasiu“, tad pats vizitas sulaukė milžiniško ažiotažo, skaitytojų ir žiniasklaidos susidomėjimo. Tokio didelio,

kad net ir patį svečią, man atrodo, kažkiek sukrėtė. Pamenu, bandant suvaldyti autoriaus autografą norinčių gauti žmonių minią prireikė net apsaugos pagalbos. Ir, kaip supratau, toks dėmesys J. Irvingą tikrai nustebino, pradžiugino, bet tuo pat metu ir labai glumino“, – prisiminimais dalijasi A. Andrijauskas.

Jo teigimu, nors rašytojai renkasi labai skirtingas strategijas ir parašyti romaną jiems reikia skirtingo laiko, apie J. Irvingo ketinimus įpinti Lietuvos vardą į savo romano puslapius jis žinojęs. „Meluočiau, jei sakyčiau, kad nežinojau, apie ką jis planuoja rašyti vienoje iš savo būsimų knygų ir kad ten bus minimas ne tik Lietuvos, bet ir konkrečiai Vilniaus knygų mugės kontekstas. Kodėl tam prireikė beveik dešimtmečio – nežinau, autoriai renkasi skirtingas strategijas. Bet mano galva tai ženklas, kad Vilniaus knygų mugė tapo tokiu reiškiniumi, kuriuo galime džiaugtis ir didžiuliais, o kaimynai turi mums ko pavydėti“, – sako A. Andrijauskas.

GAUSIAUSIAS DESANTAS IŠ UŽSIENIO

Lietuvos leidytojų asociacijos (LLA) vadovė Aida V. Dobkevičiūtė sako, kad Vilniaus knygų mugė per 18 metų sugebėjo išgarsėti, atrasti savo veidą, o jos vardas vis geriau žinomas Europoje. Tai, anot jos, padeda ne tik prisitraukti užsienio svečių į mugės renginius, bet ir atkreipti leidybos profesionalų dėmesį, lengviau sudominti ir pasiekti, kad lietuvių autorių knygas atrastų užsienio šalių skaitytojai.

„Vilniaus knygų mugė kartu su Geteborgo ar Leipcigo mugėmis yra skirtos plačiajai visuomenei, skaitytojams ir kūrėjams ir garsėja puikia

atmosfera bei turininga kultūrine programa. Baltijos regione Vilniaus knygų mugė yra didžiausia – nei Latvijoje, nei estai tuo pasigirti negali, o mes labai didžiuojamės ir tuo faktu, jog mus taip lengviau atranda užsienio autoriai bei leidėjai“, – sako LLA vykdančioji direktorė.

Pasak A. V. Dobkevičiūtės, Vilniaus knygų mugė išgarsėjo taip, kad ji yra įtraukta į naują europinį knygų mugių bendradarbiavimo projektą ALDUS, kuris skirtas skirtingų šalių mugių organizatorių bendruomenei burti, ieškoti būdų, kaip mugės atnaujinti, auginti, atliepti šiuolaikinius iššūkius. Šioje naujai kuriamoje bendruomenėje dalijamasi bendra gerąja praktika, ieškoma būdų, kaip lankytojus nustebinti, pateisinti jų augančius lūkesčius.

„Šiomet mugėje sulaukėme rekordinio skaičiaus užsienio leidytojų – vien į kontaktų mugę atvyko 27 leidėjai iš 9 šalių. Taip pat 15 leidytojų delegacija iš Didžiosios Britanijos Lietuvos kultūros instituto kvietimu. Jie Lietuvoje lankosi ir mūsų šalimi domisi, nes 2018 m. kartu su Latvija ir Estija esame pakviestos būti Londono mugės garbės viešniomis“, – apie profesionalams skirtas mugės naujienas pasakojo A. V. Dobkevičiūtė.

Kasmet gausų būrį užsienio svečių, pasaulinio garso iliustruotojų į mugę pritraukia ir Sigutės Chlebinskaitės vadovaujama „Kūrybinė studija“. Šiomet į mugę iš Lenkijos atvyko legendinis, pasaulinio garso knygų iliustruotojas, H. K. Anderseno premijos laureatas, A. Lindgren premijos nominantas Josephas Wilkonas, kuris ne tik susitiko su skaitytojais, bet ir rengė dirbtuves.

Ji ir vaistažolės

JURGITA STANKAUSKAITĖ

Ji vaistininkė, dirbanti Druskininkuose. Jai patinka šis darbas. Ji kas dieną rankose laiko tūkstančius tablečių. Nuo gerklės, galvos ar skrandžio skausmo, gripo, slogos ar ausų uždegimo. Ji mato, kad šiuolaikinis žmogus gyvena pasaulyje, kuriame labiausiai tikima stebuklingomis tabletėmis, galinčiomis išlaisvinti kūną iš ligos gniaužtų. Ji sako, kad stebuklai slypi mūsų galvose ir įsitikinimuose. Ji pasakoja, kad, be cheminių vaistų, gamta mums davė vaistažoles, o Dievas – protą, kad mokėtume iš jų pasigaminti natūralų sveikatos eliksyrą.

Ji – Rima Vaznelytė, 2015 metais Kaune apsigynusi magistro darbą tema „Natūraliųjų vaistingųjų medžiagų, naudojamų Punsko ir Seinų apylinkėse, etnofarmacinis tyrimas“. Ji nėra abejinga liaudies medicinai, kur kvepia žolynais, džiovintais grybais ir kalkėtomis senos trobos sienomis. Pabandykite ir Jūs, skaitytojai, visa tai pajauti.

Jurgita Stankauskaitė: Kaip kilo mintis imtis šio darbo? Kas Tave vedė? Patogumas, temos neištirtumas, o gal tikras susidomėjimas savo kraštu?

Rima Vaznelytė: Per studijas vienas iš dalykų buvo farmacijos istorija. Ją dėstė Tauras Mekas. Einant studijoms į pabaigą, artėjant magistro darbo temos pasirinkimo laikotarpiui, supratau, kad norėsiu dirbti su šiuo dėstytoju. Be to, mane visada labiau traukė humanitariniai dalykai, todėl patraukiau farmacijos istorijos link.

Nuolat ieškojau būdų, kaip farmacijoje išgauti humanitarinius elementus. Darbas su minėtu

dėstytoju pasirodė pats geriausias mano pasirinkimas. Tiesa, norėjau darbe užčiuopti pagonybę, senąją mediciną, todėl paprašiau jo pagalbos. O jis man sako: kam man rašyt apie pagonybę, kai galiu tirti savo kraštą. Taip pamažu gimė mintis tyrinėti natūralias vaistingas medžiagas Punsko ir Seinų apylinkėse.

J. S.: Kaip atrodė Tavo tyrimas?

R. V.: Važinėjau po pasirinktus kaimus ir rinkau medžiagą. Už kelionės kryptis labiausiai esu dėkinga Eugenijai Pakutkienei, bet pirmiausia mamai, kuri pasiūlė susisiekti su Eugenija. Pasirodo, ji domėjosi vaistažolėmis, todėl sutiko man padėti. Medžiagą rinkau savo kaime – Valinčiuose, Navynkuose, Burokuose ir dar keliuose kaimuose, o po to Seinų apylinkėse. Nemažai informacijos sukaupiau Žagariuose ir Seinų mieste.

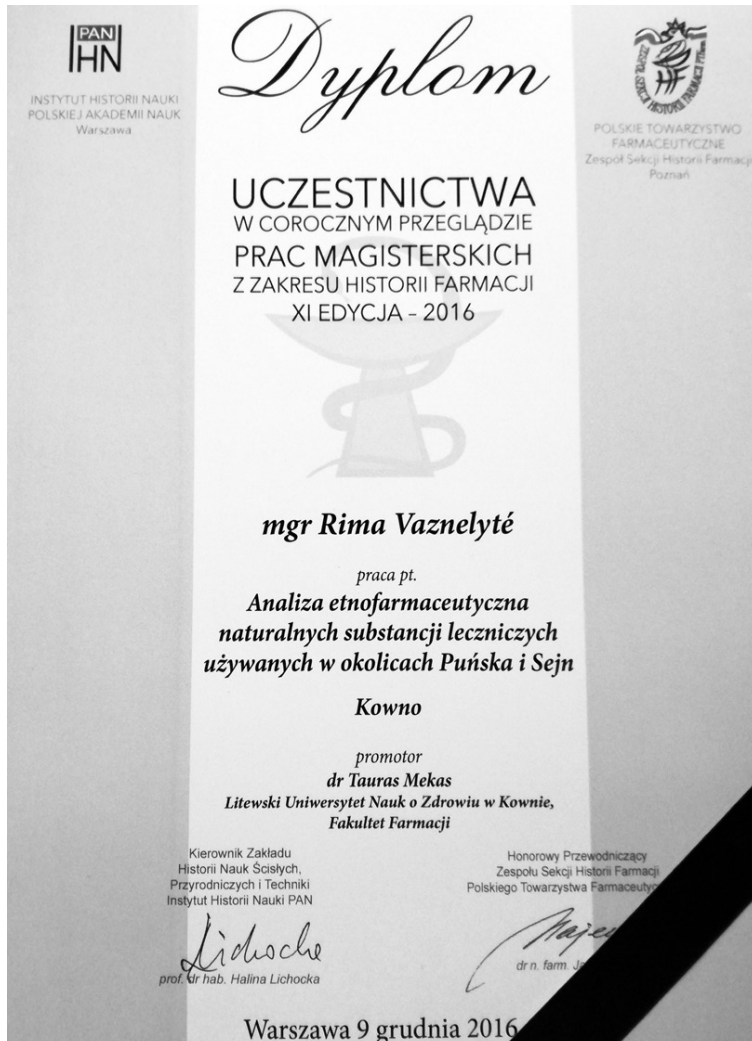
J. S.: Liaudies medicina. Kiek ji mums įdomi, reikalinga? Buvo laikai, kai žmonės nusigręžė nuo jos. Dabar lyg vis dažniau skelbiami straipsniai, rodomos laidos, kur įrodinėjamas jos tikrumas, naujingumas sveikatai.

R. V.: Žmonės dažniau domisi natūraliomis medžiagomis. Dirbdama vaistinėje įsitikinau, kad labiau nori įsigyti įvairių žolelių mišinių, iš kurių pasigaminę arbatos galėtų gydytis nuo slogos, gripo ir pan. Taip pat nemažai aptarnauju užsieniečių iš Pietų kraštų. Štai Izraelyje

Iš R. Vaznelytės albumo

Rima Vaznelytė 2015 m. Diplomų teikimo akimirka

Rimos darbu susidomėta ir Lenkijoje

visiškai nėra populiarus gydymas džiovintomis žolelėmis. Ten jų tiesiog nėra. Čia atvykę prisiperka tiek, kad užtektų ne vienam kartui. O kalbant apie pačius lietuvius, pastebėjau, kad visose gyvenimo srityse dažnai žvalgomasi į mūsų tautos praeitį.

J. S.: Kaip Tau atrodo, ar grįžtama prie natūralių gydymo metodų, nes žmogus per dažnai nusivilia šiuolaikine medicina, tiksliau, didėjančiu vartojamų vaistų kiekiu, jų sudėtimi, neveiksmingumu ir pan.? Liaudies medicinos irgi reikia mokytis. Darbe pateiki tokią citatą: „Pasaulis tai viena didelė vaistinė, reikia tik išmokyti pasirinkti tai, ko mums reikia“. Taigi kaip

atsitrenkiame į sieną. Tavo respondentai prisipažino, kad savo turimų žinių neperduoda. Kodėl?

R. V.: Jie sakė, kad niekam neįdomios jų žinios. Bandant sužinoti kuo daugiau, siekiant juos prakalbinti, kad kuo labiau atsivertų, teko jiems skirti nemažai laiko. Supratau, kad šiems buvo neįdomu kalbėti apie tai, ko nevertina jų artimiausi žmonės. Ne vienas manęs klausė: „Kam tau to reikia? Kam tau reikia senos bobos pasakojimų?“

J. S.: Dėl mūsų neįsiklausymo į vyresniųjų patirtį, nesusivokimo, kas verta dėmesio, o kas ne, nukentėcia mūsų krašto neištirta istorijos dalis. Labai gaila. Ar mes galime

išmokyti pasirinkti?

R. V.: Yra knygų apie liaudies mediciną. Galima skaityti, domėtis. Taip pat yra kitas būdas. Šiandien kiekvienas galime rasti vaistininką, kuris domisi natūraliais gydymo metodais, ir jo prašyti pagalbos, konsultuotis, semtis žinių. Aš pati tokį vaistininką pažinau ir dėl to dar daugiau žinau, ir nuolat mokausi.

J. S.: Geriausia mokytis iš artimųjų. Bet čia irgi

kaip nors jai padėti?

R. V.: Nedelsti ir klausinėti. Renkant medžiagą savo darbui pavyko paklausinėti vienuolika asmenų. Jau du iš jų iškelia anapilin. Labai daug papasakojo buvę Burbiškių kaimo gyventojai Kastulė Žukauskienė ir Antanas Grėbliūnas (vienintelis vyras iš visų respondentų). Man atrodo, kad per vėlai pradėjau tuo domėtis. Jeigu būčiau paskubėjusi, būčiau galėjusi dar ko nors jų paklausinėti. Žinau, kad reikia tęsti šį tyrimą. Apklausiau tik dalelę visuomenės. Esu tikra, kad yra daugiau tokių, kurie daug išmano, dar daugiau žino. Mielai priimsiu kiekvieną žinutę, kiekvieną informaciją, galinčią papildyti kaupiamą medžiagą.

J. S.: Kaip susidomėjusiems susisiekti su Tavimi?

R. V.: Galima, pavyzdžiui, man rašyti el. pašto adresu – rimavaznelyte@gmail.com.

J. S.: Ar teko susidurti su mūsų krašte ir Lietuvoje vartojamų vaistažolių pavadinimų neatitikimu?

R. V.: Taip. Vienaip jie vadinami Lietuvoje, kitaip pas mus. Rėmiausiai įvairiausiai šaltiniais, ieškojau aprašymo panašumų, kad tik atpažintčiau aptariamą augalą. Deja, keli iš jų taip ir liko neatpažinti. Turiu jų sąrašą. Nelengva atpažinti pagal abstraktų aprašymą. Pateiksiu pavyzdį: „Geltonos žolukės. Jos augo dirvonuose, ant žvyraus. Sugrūdavo tarp dviejų akmenų. Trindavo į kojas.“

J. S.: Matei, kaip ruošiami augalai vaistams?

R. V.: Ne, mačiau tik jau paruoštą ir tinkamą vartoti vaistą. Bet užtat teko pagrauzti valerijono šaknies.

Alavijų tinktūra pas Birutę Zimnickienę iš Burokų

J. S.: Analizuojant natūralių vaistingųjų medžiagų vartojimo dažnumą – kokiomis ligomis dažniausiai čia sirgta?

R. V.: Pastebėjau, kad mūsų krašte dažniausiai šlubuodavo virškinimo ir kvėpavimo sistemos (kosulys).

J. S.: Kažin ar ne dėl maisto?

R. V.: Pati priėjau išvadą, kad visa tai dėl elementarios higienos trūkumo. Ko tik neužklauskavau, visi sakydavo, kad virškinimo sistemą gelbėjo pelynai.

J. S.: Ar tiesa, kad pelynai tai vaistas nuo visų ligų?

R. V.: Tiesa. Visi pašnekovai sakė, kad tai vaistas nuo šimto ligų!

J. S.: Ar natūralios vaistingosios medžiagos gali atstoti vaistus, t. y. visas cheminiu būdu pagaminamas tabletes ir sirupus?

R. V.: Apie 80 % gali, bet tam reikia laiko, o jo rasti šiandien sunku. Žmogus viską nori pasiekti greitai. Jeigu tik susergera gripu, nieko nelaukęs bėga į vaistinę vaistų, kad tik greičiau dingtų visi simptomai. Vaistai greitai išvaiko ligas, bet jie pakenkia mums kitoje vietoje. Yra ligų, kurias galima išgydyti vaistažolėmis, bet paprastai žmogus to nežino ir siekia lengviausio ir trumpiausio kelio. Be to, dirbdama vaistinėje pastebėjau, kad žmonės – tiek suaugę, tiek vaikai – vartoja per stiprius vaistus. Per dažnai ir per daug vartojama paracetamolio, kurio didelė dozė, kaip sakoma, „neblogai duoda per kepenis“.

J. S.: Be teigiamo liaudies medicinos poveikio, yra taip pat neigiamas. Medicina – ne išimtis. Čia irgi turi būti pusiausvyra.

R. V.: Žmonės, pateikdami gydomojo skysčio pagaminimo receptą, neretai vienos ar kitos medžiagos kiekį įvardindavo tokiais žodžiais: kažkiek, truputį. Ne visada būdavo apibrėžiamos tikslios normos. O tai nėra gerai. Galima „nusigydyt“. Tačiau respondentai neužsiminė nei apie vieną nesėkmingą natūralios vaistingosios medžiagos vartojimą.

J. S.: Tyrei ne tik augalus. Pristatei mineralinės kilmės medžiagas. Rašei, kad tie, kam trūkdavo kalcio, lupdavo kalciją nuo sienų ir jį paprastai valgydavo. Argi tai tikrai tiesa?

R. V.: Apie tai pasakoję žmonės kalbėjo labai rimtu veidu. Žinoma, suaugę taip tikrai nedarė, bet vaikai – taip.

J. S.: Prie kokių priėjai išvadų įdėjusi tiek pastangų į mokslinį darbą?

R. V.: Dėstytojui padedant supratau, kokią svarbią užduotį turėjau atlikti, o parašiusi darbą ir pradėjusi dirbti vaistinėje suvokiau, kad tyrimą būtina tęsti. Perlenkiame lazda vartodami cheminius vaistus. Vietoj jų nemažai galima pasiimti iš gamtos.

J. S.: Kiekviena lazda turi du galus. Reikia rasti vidurį, kad būtų pasiekta gyvenimo harmonija. Ačiū, Rima, už pokalbį. Sėkmės įgyvendinant iškeltas tęsiamą darbo užduotis.

LLD Vroclavo skyriaus pirmininkui Kazimierui Černeckui atminti

REMIGIJUS VIŠOCKAS

Kazimierui Černeckui, kuris keliolika metų buvo LLD Vroclavo skyriaus pirmininkas, šiemet kovo 4 d. būtų sukakę šimtas metų. Šia proga Leipalingio Švč. M. Marijos ėmimo į dangų parapijos bažnyčioje klebonas Paulius aukojo šv. Mišias ir pasakė pamokslą. Pamaldoms pasibaigus Leipalingio kapinėse aplankėme Kazimiero Černecko kapą ir padėjome gėlių. Nusifotografavome prie kapo ir prie Nepriklausomybės paminklo miestelio aikštėje. Minėjimą užbaigėme užstalėje prie kavos, besidalindami prisiminimais iš buvusių susitikimų su mūsų brangiu Dėdule Kazimieru...
Skaitytojams pateikiu Jo paties

parašytą autobiografiją, o kitame „Aušros“ numeryje pasirodys straipsnis apie Vroclavo lietuvius, išspausdintas „Vorutoje“.

Aš, Kazys Černeckas, gimęs 1917 m. kovo 4 d. Lietuvoje, Vilkininkų k., Leipalingio vlsč., Seinų apskr. Pradžios mokyklą lankiau Vilkininkų kaime, vidurinę keturklasę baigiau Leipalingyje, o kitas keturias klases – Alytaus gimnazijoje. Gavau brandos atestatą 1935 m. Tais pačiais metais mokiausi Alytaus vidurinėje miškų mokykloje. Ją baigęs 1937 m. buvau paskirtas girininku į Liudvinavo urėdiją. 1938 m. pradėjau studijuoti Dotnuvoje – Žemės

ūkio akademijos Miškų mokslų fakultete. 1939 m. liepos mėnesį pradėjau karo tarnybą Kauno karo mokykloje, atsargos kavalerijos karininkų batalione. Baigęs 1940 m. rugsėjo mėnesį vėl ėmiau studijuoti Miškų mokslų fakultete, perkeltame iš Žemės ūkio akademijos Dotnuvoje į Vilniaus universitetą. 1943 m. birželio 7 d. gavau Vilniaus universiteto diplomą. Tapęs diplomuotu miškininku, pradėjau dirbti Kazlų Rūdos urėdijoje. Po poros mėnesių Miškų valdyba mane perkėlė į Varėnos urėdiją eiti urėdo pareigas.

1944 m. liepą Miškų valdyba sušaukė Kaune urėdų posėdį. Iš Varėnos išvažiavau dviračiu į Kauną. Pakeliui apstojau Kazlų Rūdos urėdijoje. Čia sužinojau, kad urėdų posėdis atšauktas ir patarta išvykti iš Lietuvos į Vokietiją, tiksliau, į Karaliaučių, kur vokiečių Miškų valdyba duos darbą savo girininkijoje.

Iš Kazlų Rūdos išvykome šeši tarnautojai pagal Miškų valdybos nurodymus. Karaliaučiuje aš gavau girininko darbą girininkijoje „Damwalde“, visiškai arti Karaliaučiaus miesto ribų. Ten dirbau prie miško kirtimo ir paruošimo pagal kariuomenės užsakymus. Mišką kirtu lenkų

Prie Kazimiero Černecko kapo Leipalingio kapinėse

belaisviai, saugomi vokiečių kariuomenės. Paruoštą pagal kariuomenės užsakymus medžiagą išsiuntinėjome.

1945 m. vasario pabaigoje, artėjant frontui iš rytų, gavome įsakymą trauktis į Vakarų Vokietiją. Keliavome pėsčiomis ir balandį jau priartėjome prie Oderio upės. Toliau eiti negalėjome, nes rusų ir lenkų armijos iš pietų pusės pasiekė Baltijos jūrą ir atkirto mūsų kelią į vakarus. Visur buvo labai daug įvairių tautų pabėgėlių, tarp jų ir lietuvių.

Sulaukėme karo pabaigos. Su keletu naujai pažintų lietuvių nutarėme grįžti į Lietuvą. Po keliolikos dienų pasiekėme Sedlcų miestelį. Traukinio stoty sutikome Vilniaus lenkus, kurie važiavo traukiniais į Lenkiją kaip „repatriantai“. Jie mums pasakojo, kaip grįžtančius iš Vokietijos rusai prie sienos labai griežtai tikrina, kaip ypač jaunus vyrus lietuvius kankina ar net sušaudo. Perspėjo, kad nesiartintume prie sienos, nes mus tikriausiai išvešią į Sibirą arba sušaudysią, ir Lietuvos nepamatysime. Paaiškino, kad galime Repatriacijos biure gauti pažymėjimus ir pasilikti Lenkijoje. Aš paklausiau jų patarimo. Gavau pažymėjimą ir teisę gyventi Lenkijoje.

Po keleto mėnesių jau gana laisvai kalbėjau lenkiškai, tad ėmiau ieškotis darbo. Galiausiai pradėjau dirbti elektrinėje monterio padėjėju, o po trejų metų – monteriu elektros energijos abonentų aptarnavimo srityje dabartiniame Gižicko rajone. Už labai gerą tarnybą 1950 m. buvau perkeltas į Vroclavą, kur apie šeštadalį Lenkijos apimančioje Energetikos valdyboje dirbau elektros energijos abonentų aptarnavimo skyriuje. Nuo 1982 m. esu pensininkas.

Po 1962 m. oficialiai galėjau dalyvauti lietuvių visuomeninėje veikloje. Keliolika metų buvau Lenkijos lietuvių draugijos Vroclavo skyriaus pirmininkas.

Išrinktos lietuviškai parašytos Metų knygos

Dvyliką kartą (kasmet nuo 2005-ųjų) skaitytojai rinko labiausiai patikusias knygas. Šį sykį iš ekspertų pasiūlytų balsavo už trijų kategorijų – suaugusiųjų, poezijos ir vaikų – Metų knygas.

Skaitytojams buvo pasiūlyta penkiolika kūrinių – kiekvienoje kategorijoje po penkias knygas. Akcijoje dalyvaujančios knygos parašytos šiuolaikinių lietuvių autorių, išleistos nuo 2015 m. rugsėjo 1 d. iki 2016 m. rugpjūčio 31 d.

Balsuoti buvo galima Metų knygos rinkimų interneto svetainėje, taip pat siųsti laiškus elektroniniu ir paprastu paštu. Šiomet už Metų knygas balsavo 16 994 skaitytojai.

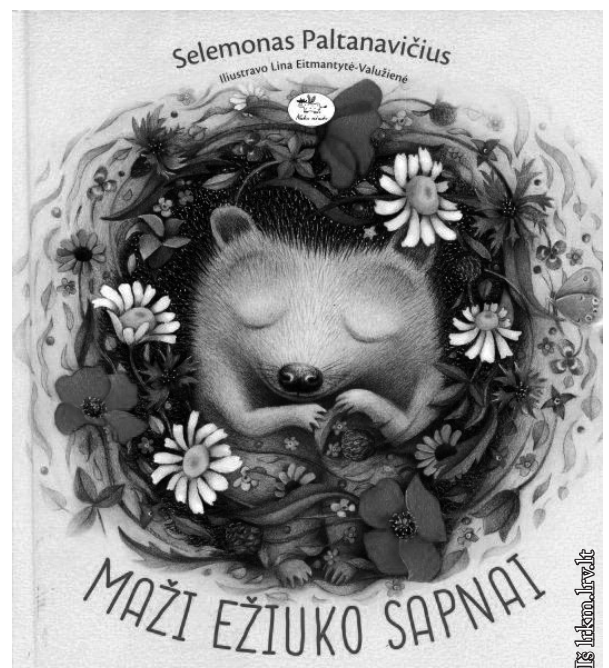
Akcijos „Metų knygos rinkimai 2016“ nugalėtojomis tapo šios knygos: suaugusiųjų kategorijoje – Kęstučio Navako romanai „Vyno kopija“ (leidykla „Tyto alba“), poezijos kategorijoje – Dainiaus Gintalo eilėraščių knyga „Adatos“ (leidykla „Tyto alba“), ir knygų vaikams kategorijoje – Selemono Paltanavičiaus knyga „Maži ežiuko sapnai“ (leidykla „Nieko rimto“).

K. Navako romanai „Vyno kopija“, pasak eseištės Giedros Radvilavičiūtės, tai knyga, kurioje nėra sociumo, charakterių evoliucijos, siužetas yra nušautas, ir skaitymo malonumo svaigulys nepaaiškinamas įprastos prozos dėmenimis. Elegancija, grakštumas, nenuspėjamumas, žaismė, tragedijos pavertimas

tuoj pat praslinksiančia akimirka, iš kurių lipdomas ekspresionistinis pasakojimas, prikausto dėmesį prie teksto tą momentą, kai jį skaitai, ir tai veikia kaip vynas, ne kaip jo kopija.

Poeto D. Gintalo knygoje „Adatos“ eilėraščiai balansuoja ant dramatiškos ribos: tarp gražu ir teisinga, tarp žmogaus vienatvės ir atsargių pastangų ją įveikti. Neatsisakoma kiek vyresnių poetų atradimų ir kartu kuriamos savitos įdomios kompozicijos.

S. Paltanavičiaus pasakoje „Maži ežiuko sapnai“ ežiukas, keliaudamas per sapnus, susipažįsta su pasauliu. Gal jo nuotykių ir nėra kuo nors išsiskiriantys, tačiau kelionė sapne jau savaime ypatinga ir realybę susieja su stebuklu. Pasakojimas ne tik šiltas ir jaukus, bet ir tikslingas, švarus, neperkrautas, lydymas švelnaus humoro, gamtos gyvenimo faktai pateikiami profesionaliai ir išradingai.

Jurgiuko raidė A

G. K.

Eglynėlis. Šalia jo ant lauko ramiai žolę krimsnoja margės. Nuo kalniuko toli matyti. Tušti laukai, ražiena, bylojanti apie čia vasarą plaukusius rugius. Už keliuko keli erškėtrožių krūmai, toliau pieva ir vėl krūmokšniai, o virš jų galvas iškėlusios kelios kreivos obelys. Už sodelio pūpsos trobesiai lyg kokie grybai šiaudinėmis ar skiedrinėmis kepurėmis. Toliau miškelis, o už miškelių turi jau būti Jurgučio kaimas ir jo tėviškė. Šiandien piemenukas karves išginė už gimtojo Vidugirių kaimo ribų. Vaikas su rykštele sugražina į bandą mėginančią nuo jos atsiskirti karvę ir atsisėda ant čia pat žemėje įklampusio didelio akmens.

Jurgiukas, nedidelis, liesas berniukas, savo išblyškusį veidą atsukęs į saulę, kurį laiką sėdi nejudėdamas, paskendęs mintyse. Staiga jo ausis pasiekia skardūs vaikų balsai. Piemenukas atsigręžia kelio link. Juo žygiuoja trys trumpakelniai berniukai ir dvi šviesiaplaukės, ilgakasės mergaitės. Jurgiukas atpažįsta savo kaimo vaikus. Jis žino – visi jie eina į mokyklą. Vaikai pastebi draugą ir atskuodžia prie akmens. Vieni per kitus pasakoja apie mokyklą, mokytoją, kokias raides pažino. Vyriausias iš jų, Juozukas, parodo dar visai naują elementorių, kurį tėtis nupirko miestelyje. Jis atverčia knygelę ir didžiudamasis skaito, rodydamas į kelis keistai sudėliotus pagaliukus: AAAA. Tačiau tuojau elementorių užverčia, suriša virvute kartu su sąsiuvinium ir permeta ryšulėlį per petį. Draugai, valandėlę pasidaliję išpūdziais, palieka piemenuką ir bėga į mokyklą. Jurgiukas pamoja jiems ir su ašaromis akyse bei geliančia

širdimi iš tolo palydi vaikus iki miškelių, kur kelias suka kairėn. Vaikai dingsta už medžių. Kiekvieną kartą šis vaizdas Jurgiukui suspaudžia širdį, o akys paplūsta ašaromis.

Nieks nežino, kaip labai Jurgiukas nori kartu su kitais vaikais eiti į mokyklą, mokyti rašyti ir skaityti. Tiesa, tėtis žadėjo, kad ir jis galės žiemą eiti, bet dabar turi padėti namuose. Šeima nemaža, o tėvo ūkis nedidelis. Nors jis gražiai tvarkomas, bet piemenuko pasamdyti nėra už ką. „Kad tik užtektų šeimai išmaitinti“, – vis rūpinasi motina. Dabar apie mokslus negalima ir svajoti. „Gal žiemą pramoksiu kiek rašyti ir skaityti?“ – mąsto Jurgiukas.

Rugsėjis tik įpusėjo, saulė dar visai šilta, tik gervės ir žąsys, klykiančios padangėje ir virtinėmis traukiančios į pietus, skelbia vasaros pabaigą. „Dar mažiausiai kokius du mėnesius reiks ganyti“, – mintyse skaičiuoja vaikas savo vargo dienas. Kol šilta, tai ir diena greičiau prabėga, bet žino Jurgiukas, kad bus dar visko. Prasidės lietūs, oras pirmiausia atvės, paskui ir visai atšals, o jis diena iš dienos varys savo marges į laukus. Jo kojos ir rankos vis labiau šals, vėliau šals visas jo kaulėtas kūnelis. Jurgiukas aiškiai prisimena, kaip praeitą vėlyvą rudenį atšalo kojų pirštus. Ilgai motulė gydė žaizdas – per vaiko nugarą nušliauzia skaudžių išgyvenimų šurpulys.

Staiga Jurgiukas prisimena Juozuko elementorių ir tuos pagaliukus lyg kokius stogelius, kuriuos draugas pavadino A. Jis susiranda nedidelį akmenuką, pribėga prie akmens, ant kurio neseniai sėdėjo, ir jo paviršiuje ilgai braižo raides AAAA. Ir skaito, ir dainuoja: AAAAA. Piemenuko

akys spindi nepaprasta džiaugsmo šviesa. Išmoks Jurgiukas, išmoks raides. Kažkada nusipirks ir jis elementorių ir visiems namiškiams garsiai perskaitys tas visas raides, kurios surašytos šioje knygoje.

Subliauna margė. Jurgiukas pašoka nuo akmens. Jis pasiima savo valdžios ženklą – ilgą rykštę ir bėga varinėti į krūvą pavaldinių – karvių, kurios išsisklaidė po visą lauką. Viena jau traukia į svetimą daržą. Pačiu laiku piemenukas pribėga prie margės ir neleidžia jai darbuotis kopūstų ir morkų lysvėse. Jurgiukas atvaro pabėgėlę prie likusių ir vėl atsisėda ant akmens. Išsitraukia iš seno švaroko kišenės džiovinto sūrio gabalą ir akimis ganydamas savo bandą pamaži graužia. Sūris pageltęs ir kietas kaip akmuo. Bus ką žiaumoti iki vakaro.

Saulė jau perkopė vidurdienį ir žengia vakarų link. Jurgiukas varo savo marges už eglynėlio. Tuoj keliuku bėgs vaikai iš mokyklos. Piemenukas nenori savęs varginti šiuo vaizdu. Tai tikra kančia, kai pats negali su kitais vaikais eiti į mokyklą, o turi vienas nuo ryto iki vakaro bėgioti paskui karvių uodegas.

Pagaliau už eglynėlio. Čia nieks nei jo, nei jo ašarų nematys. Čia Jurgiukas niekieno nematomas gali apverkti savo liūdnas dienas arba apdainuoti džiaugsmus ir svajones. Vaikas pamaži išsineria iš liūdny minčių, prisimena raidę A, vėl pasiima akmenuką ir savo akmeninėje lentoje toliau braižo pirmą raidę. Dar išmoks, tikrai išmoks Jurgiukas ir skaityti, ir rašyti.

Savos giminės pėdsakais

EUGENIJA PAKUTKIENĖ

Vitas Lastauskas iš Aradnykų 2016 m. su savo sukurtais monologais sėkmingai pasirodė kartu su Seinų mėgėjų teatru. Jis prieš 30–40 metų veikiant Aradnykų svetainei 10 metų aktyviai dalyvavo saviveikloje, sąskrydžiuose ir išvykose, grojo (ir groja) akordeonu. Vitas, jo žmona ir sūnus jau daugelį metų yra gaisrininkai savanoriai gimtajame kaime. Su „Aušros“ skaitytojais Vitas dalijasi žiniomis, sukaupptomis keliaujant savos giminės pėdsakais.

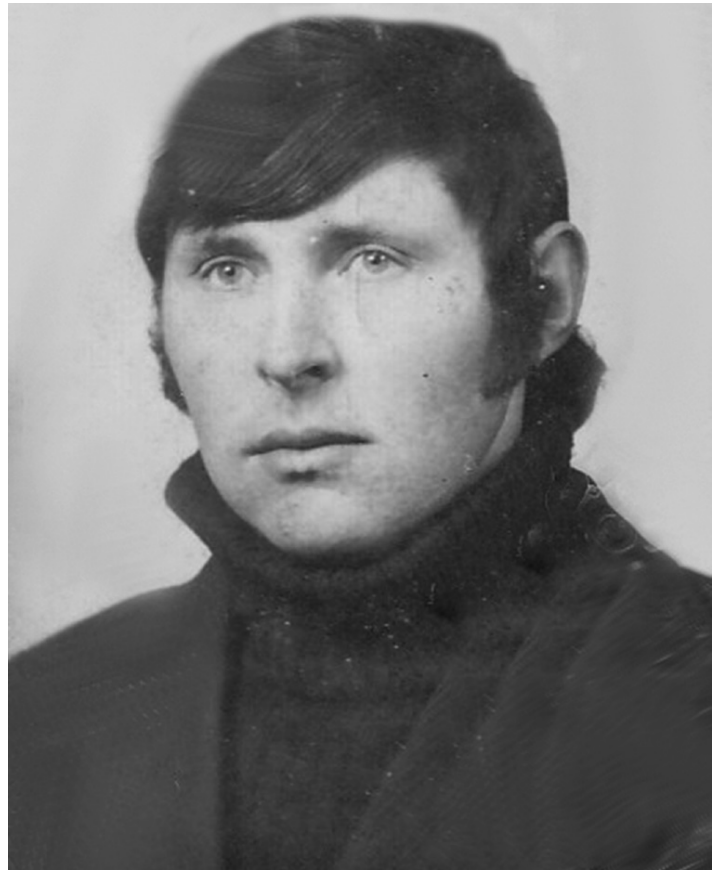
„Gruodžio 16 d. palaidojom pašutinę tetą Marytę Lastauskaitę – jauniausią tėvo seserį, – pasakoja Vitas Lastauskas iš Aradnykų. – Ji buvo puošni, gražaus balso. Jauniausia tėvelio sesė nemažai pasakojusi apie savo tėvelį, o mano senelį: kad jis gražiai sugyveno su giminėm, kaimynais, turėjo gražius važius ir brikelius, kuriuos skolindavo kaimynams (netgi dvarponis Lipskas iš Krasnagrūdės dvaro skolinosi), darė statines, ažuolinių lentučių duonkubilius, sviesto muštuves, važius, brikelius kaustė. Savoj kalvėj mėgo kuistis, net ir medžiotoju, ir dantis-tu, kai reikėdavo, pabūdavo. Buvo geras samdiniams – mergoms, bernams, jų neskriaudė, atlygindavo ir žeme, ir alga. Mėgo praustis tik virintame vandenyje, bet senatvėje tai jau nepaisė, koks tas vanduo.

Iš tetos ir tėvelio žinau, kad Lastauskų giminė kilusi iš Lietuvos. Pirmas į Lenkiją, į Aradnykų kaimą, atėjo Tamošius Lastauskas, kuris pirko Vereševščiznos palivarką su 140 hektarų žemės. Sakyta vis, kad Amerikoj užsidirbo. Pastatė

didelius rūmus, tik neilgai jais džiaugėsi, nes ugnies liežuviai negailestingai pasiglemžė ne vieną sykį ir ne tik jo statytas trobas. Pasakota, kad buvo rūmai su daugybe kambarių, tvartai, klojimas, rūsys, kalvė. Svirnas tašytų rąstų tai yra iki šiolei, tik jau kitoje vietoje stovi.

Prosenelis Tamošius Lastauskas (mano senelio Jurgio tėvas) turėjo du sūnus: Jurgį ir Martyną (lenkiškai jis buvo užrašytas Marcelli, bet visų vadintas Martynu), ir seserį Valentienę.“

Pašnekovo giminaitis Vincas Češkevičius (Motiejaus sūnus, gimęs 1896 m. gegužės 30 d.) savo prisiminimų knygos „Iš tikrovės ir iš pasakų“, išleistos dukros Aldonos Vaičiūnienės, 18–19 psl. rašo: „Iki 1914 m. daugiau nei 50 Aradnykų žmonių pačioj savo jaunystėj išvyko į Ameriką laimės ir geresnio gyvenimo ieškoti. Anglijon iš Aradnykų kaimo yra išvykusi Bulevičių šeima ir keli sugrįžo. Tai vis dvarponių kaltė (jie baliavojo, važinėjos vieni pas kitus, uliavojo), o kiek jie

Jonas Vitas Lastauskas

yra nusikaltę Lietuvos tautai ir jos žmonėms. Dvarponiai lenkai juos nutautino, žemino, išnaudojo, o jų žemes paėmė ir prijungė prie savo dvarų. Žmonės jiems dirbo už ganiavą savai karvutei... Aradnykų kaimą supo 4 dvarai (Klenausko, Poškevičiaus, Krasnagrūdės ir Dusnyčios) ir vienas palivarkas – į vakarus Lastausko palivarkas, anksčiau vadintas Wereszewszczyzna.“

„Lenkijos Karalystės geografijos žodyne“ rašoma: „Wereszczeńczyzna, arba Wereszewszczyzna, palivarkas Seinų apskrityje, Berznyko valsčiuje ir parapijoje,

7 varšnas nutolęs nuo Seinų. 1887 m. šis palivarkas atskirtas nuo Krasnagrūdės dvaro kartu su Žagariais ir Garboraistu, Balandžio, Štabino, Stabingio, Drūto, Reisto, Dubelio, Dubeliuko ir Pirkečio ežerais – iš viso 756 margai; ariamos žemės ir daržų 143 margai, pievų 60 margų, ganyklų 24 margai, miško 92 margai, vandenių 2767 margai, nenaudojamos žemės 160 margų; 4 mediniai pastatai; miškas natūralus, durpynai.“

Pagal Gžegożą Rakovskį (Grzegorz Rakowski; iš ciklo „Apleisti ūkiai“), šį palivarką XVIII a. pabaigoje Krasnagrūdės dvaro valdose įkūrė tuometinis jų savininkas Maciej Eysymont. O 1887 m. jis buvo atskirtas nuo Krasnagrūdės. Nauju savininku tapo Zygmunt Kunat (Česlovo Milošo senelis).

1905 m. jis palivarką pardavė Tamošiui Lastauskui (kilusiam iš Lietuvos). Nuo 1930 m. palivarkas jau priklausė jo sūnams Jurgiui ir Martynui (Marceli) Lastauskams, nes ūkis padalintas. Dabar Vito Lastausko šeima gyvena 300 m nuo tos vietos, kur buvęs palivarko pastatų centras.

„Mano senelio Jurgio tėvas Tamošius Lastauskas 1905 metais perėmė šį palivarką ir jis vadintas jau ne Vereševščizna, o Lastausko palivarku, – pasakoja Vitas Lastauskas. – Buvo didelė troba, sakyčiau, rūmai su 12 kambarių. Po 4 metų, 1909-aisiais, kepant pyragus Jurgio vestuvėms (su antra moterimi), per daug prikūrenta krosnis ir nuo kamino pastatas užsidegė. Kilus gaisrui sudegė visas.

Antrą sykį jis degė, kai jauniausiai mano tėvo Jono sesei Marytei Lastauskaitei buvo metukai. Tada ją ant patalų su kita manta išnešė iš degančios trobos laukan. Reikėjo iš naujo statytis. Neilgai trukus stovėjo nauja medinė ilga troba su vienu gale

Marytė ir Stasys Kobžinskai Balstogėje 1958 m. sausio 26 d.

dideliu kambariu, kuris pasitarnavo kaimo vakaruškoms, vaidinimams, ansamblių koncertams. Ji buvo pastatyta apie 1923 m. (nupirktą iš Gibų Jančiauskų ir perstatytą). Dabar pusė jos likusi, o kita pusė – pas tetas, nes mano tėvas vėliau pasidalijo troba su seserimis.“

Paklaustas apie senelį, jo brolius ir vaikus, Vitas Lastauskas toliau dalijasi prisiminimais: „Jurgio Lastausko pirma žmona mirė. Jų vaikai Juozas ir Stasys užaugę išvyko į JAV. Jurgio duktė Anelė už Valentos ištekėjo Markiškėse (vėliau Anelės duktė Marytė ištekėjo už Alško). Sūnus Leonas Lastauskas gerai mokėsi – per metus du skyrius baigdavo. Paskui mokėsi kunigų seminarijoje Seinuose, bet užėjo Pirmasis pasaulinis karas ir nebai gė. Buvo išvykęs pas tetą ir brolius į JAV pinigų mokslui užsidirbti. Ten taip pat mokėsi, bet vėliau grįžo ir dirbo Lietuvoje pas karininkus. Buvo gabus. Mokėjo septynias kalbas. Nesukūrė šeimos. Senatvėje gyvena pas sesę Oną (dar su dviem

sesėm iš antrosios mamos santuokos) Aradnykuose. Kai labai reikėjo mokytojų, jis lietuviškai mokė. Grįžęs iš Lietuvos, gyvendamas pas savo seses, mokytojavo Žagariuose. Mirė būdamas 78 metų pas sesę Oną.“

Pašnekovo senelis Jurgis Lastauskas gimęs 1854 m., mirė 1950 m., nugyvenęs 96 metus. Likęs našlys, būdamas jau net 54 metų, vedė aštuoniolikmetę Eleną Češkevičiūtę iš Aradnykų kaimo. Ji turėjo brolių nupirktą vadinamąją šipkartę ir planavo vykti į Ameriką, bet neišvyko, nes ištekėjo. Mirė 1942 m., būdama 56-erių, savam Aradnykų kaime nuo geltligės. Jurgiui ir Elenai Lastauskams gimė: dvyniai Jonas ir Veronika (mirė būdama kūdikis), Ona, Vincas, Adelė, Marytė. 1942 m. Jurgis antrą sykį liko našlys ir dar dairės... Jo vyriausias sūnus Jonas Lastauskas susilaukė dviejų vaikų: Vito, likusio tėviškėje, ir Danutės. Jurgio dukra Ona (nugyvenusi 96 metus) vėliau taip pat įsikūrė tėviškėje (pusiau su broliu Jonu pasidalijo

50 ha žemės). Ji 1945 m. ištekėjo, bet vaikų neturėjo. Sūnus Vincukas mirė plaučių liga, būdamas 16 metų. Adelė neištekėjo, mirė sulaukusi 76 metų. Jauniausia Marytė, gimusi 1922 m. birželio 16 d., nugyveno 94 metus. Mirė prieš pačias 2016 m. Kalėdas.

Vitas Lastauskas rodo savo asmens pasą, kuriame įrašyta jo gimimo data ir vieta – 1945 m. rugpjūčio 20 d. Wereszewszczyzna. Ir sako, kad Lenkijos Liaudies Respublikos laikais minėtas palivarkas žlugo, nes galima buvo turėti iki 50 ha žemės, ne daugiau. Tad tuometinis palivarko savininkas Tamošius Lastauskas padalijo po 50 ha savo sūnams Jurgiui ir Martynui. Jie statėsi atskirai, o likusią žemę pasidalijo kaimynai.

Ir vėl porina apie senelį, kuris garsėjo apylinkėje kaip stalius, medžiotojas ir dantistas: „Jurgis turėjo šautuvą, tai kiškį, šerną ar lapę apyakaklei nušaut sekėsi. Jis su kunigais gražiai bendravo, buvo nešykštus, geras savo darbininkams – samdiniam. Dešimčiai darbininkų iš Dubavo davė lauko linams pasisėt, leido Alksnynėly gyvulius ganyti, už darbadienius negailėjo pinigų. Sakyta, kad daug pievų buvę ir durpinių. Kai išėina 10 dalgių pjaut šieno, tai tuoj pieva ir pradalgiais gula. Ir į bulvių kasimo talkas šaukė. Samdėsi mergas, bernus, užtat greit pradėdavo ir greit baigdavo visus lauko darbus. Jis kolonijos gale, prie Alnos upės, davė žemės neturtingesnėms šeimoms, kad pasistatytų trobeles ir daržukui būtų. Jurgis valgė sykiu su samdiniais prie vieno stalo, nesididžiavo, buvo geros širdies, gailėjosi jų, nekeikė.

Du sykius buvo nuvykęs į Ameriką uždarbiauti. Pargrįžęs statėsi trobą ir svirną. Jo lėšom palivarke pastatytas nemažas svirnukas iš rąstų (jis išlikęs, parduotas ir stovi kitoje vietoje). Šitai teta Marytė tai šimtą sykių pasakojusi. Prie kelio buvo

irgi jo statyta medinė kalvė. Pasakota, kaip mūs senelis Jurgis savo kalvėj Aradnykų seniūnui Jonui Zablacui (Vito Zablaciko tėvui) dantį rovė. Kai iš vakaro nepajėgė, nes abu išgėrė („ant skausmo raiškėj užpylc“), tai paliepė rytą vėl ateiti. Ir tada pavyko – ištraukė savo darytomis replėmis. O tų replių turėjo visokių. Tai paskui tas ėjo per kaimą ir pasakojo:

„O Tu, macnas Pone, oi Tu, Dziewu, Dziewu, pernack nemiegojau, tep sopėjo, sopulius kentiau ir stenėjau, kad sienos braškėjo. Saulei tekanc močutė sako: „Aik, jau aik pas tų Lastauckų“. Nu ir nuvėjau. Tai ot kap man buvo, tai buvo. Ot tai buvo, kap Lastauckas dancį rovė. Nor per dzvi dzienas, bet išrovė, dau rodų. Ir sakyk tu man – savom raplēm...“

Senelis po pirmosios žmonos mirties daug jaunesnę merginą vedė, bet vis tiek ji pirma mirė. Jis dar dairėsi į kitas, bet jau nevedė, nes buvo senas. Kai liko našlys, tai sako, pamatė sykį, kad pulkas mergų su pintinėmis į mišką išėjo aviečiauti. Jis, nieko nelaukęs, užšoko ant arklio, skrybėlę ant galvos ir nujojęs ėmė vilioti merginas. Klausė, kuri už jo eitų. O jos: „Aik tu sau, sanausi...“ Taip jį praminė. Ir visos išsilakstė, nei viena nenorėjo. Ilgainiui vieną prisiviliojo. Toji sakė:

Marytė Lastauskaitė-Kobžinskienė

„Aisiu už šito sanio. Nieko, kad jau sanas, alia užtai būsiu bagota. Ir nor vaikai bus bagoci, kap tėvas bagotas. An metų – daug metų, tai tep, kap daug pinigų.“ Na ir susituokė, ir gerai gyveno. Taigi du kartus senelis buvo vedęs.“

Mano pašnekovas dar prisimena ir jauniausią Jurgio dukrą Marytę: „Jaunystėj ji išvažiavo į Liubliną. Graži pana. Buvo mėgstama ir kaimynų labai giriama. Poniškų manierų. Tamsiais plaukais, supintais vis į storą ir ilgą iki juosmens kasą, dažnai vyniojamą ant galvos vainikėliu. Mėgo pokštus. Išmokė mane juokingų monologų. Labai mėgo gėles sodinti, ravėti ir kalbinti, o jos gražiai žydėjo. Jaunystėje turėjo gražų balsą, kaip ir vyresnės sesės, dalyvavo ansambliuke, kuriame akordeonu pritardavo Aradnykų kaimo garsus muzikantas Vincas Vitkauskas. Kol galėjo, jaunystėje

dainavo vakarėliuose, dalyvavo vaidinimuose. Vakarėliai prieš Antrąjį pasaulinį karą dažnai vykdavo palivarke trobos kambariuose.

Per karą 1940 m. Marytę paėmė į Vokietiją darbams, bet po trejų metų ji susirgo plaučių džiova. Tai vokiečiai ją išleido, net bilietą nupirko traukiniui. Sakyta vis, kad vokiečiai gerbė lietuvius. Tad po trejų metų sugrįžo namo. Pasigydziusi 1949 m. išvažiavo į Balstogę. Ten dirbo restorano registratūroje. Vėliau pažino ir būsimą vyrą. 1953 m. Marytė ištėkėjo už statybos meistro Stasio Kobžinsko. Balstogėje jie išbuvo iki 1959 m.“

Grįžę į Aradnykus jie apsigyveno pas vyriausią sesę Oną. Ir po Onos vyro Juozo Budzinsko mirties sesės toliau kartu gyveno bei gražiai sutarė. Marytės vyras Stasys mirė 1976 m. Nuo tada seserys Ona, Adelė ir Marytė bei brolis Leonas (pirmosios tėvo santuokos) gyveno sykiu buvusiam palivarke. Broliui ir sesėms iškeliavus anapilin, viena likusi jauniausioji Marytė 2003 m. prisiglaudė pas sūnėną Vitą Lastauską.

Lastauskų šeimoje buvo pasakojama, kad iš senelio giminės vienas Lastauskas kadaise buvęs Lietuvoje viršaitis, o senelio brolis Adomas Lastauskas kunigavęs Berznyke ir paskui Lietuvoje. Jis buvo Berznyko bažnyčios kunigas, bet kai lietuviai ir lenkai ėmė muštis, jį išvarė į Lietuvą. Šeimoje sakyta, kad pasitraukė į Lietuvą. Kai tik uždarė sieną, kiek laiko dar su juo susirašinėta, bet paskui ryšys nutrūkęs...

„Lietuvių enciklopedijoje“ (t. 14, p. 192) rašoma, kad kunigas Adomas Lastauskas prieš Pirmąjį pasaulinį karą buvo Berznyko klebonas, 1917 m. Vilniaus konferencijos dalyvis. Jis gimė 1866, mirė 1938 m.

(Bus daugiau)

Punsko ir Seinų krašto žmonėms koncertuos Maestro Virgilijus Noreika

Š . m. balandžio 8 d. 19.00 val. Punsko lietuvių kultūros namuose vyks nuotaikingas ir žavus vokalinės muzikos koncertas, kurį kaip padėką už ilgametę meilę ir lojalumą savo talentu gerbėjams dovanos vokalo muzikos virtuosas, operos legenda, Lietuvos nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas, Maestro **Virgilijus Noreika**.

Legendinio tenoro Kipro Petrausko mokinys, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos profesorius, Lietuvos operos grandas V. Noreika jau penktą dešimtmetį užima pirmaujančią poziciją lietuvių operinėje muzikoje kaip unikalus, nepaprastai gražaus tembro tenoras, koncertuojantis su Lietuvos ir užsienio šalių orkestrais. Maestro gastroliauvo Bulgarijoje, Rumunijoje, Čekijoje, Lenkijoje, Slovakijoje, Vengrijoje, Rusijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje, Austrijoje, Italijoje, Danijoje, Suomijoje, Švedijoje, JAV, Kanadoje, Čilėje, Peru, Argentinoje, Venesueloje, Japonijoje ir kt. V. Noreika per daugiau nei penkis dešimtmečius besitęsiančią solisto karjerą surengė beveik 1000 solinių koncertų-rečitalių!

Maestro ypatingai džiugina ir jaudina susitikimai su Lietuvos publika ir tautiečiais, gyvenančiais už Lietuvos ribų. Todėl jis pasiryžęs surengti kuo daugiau koncertų įvairių šalies regionų miestų bei miestelių salėse ir bažnyčiose. Šiems susitikimams-koncertams paruoštas padėkos koncertų ciklas „**Virgilijus Noreika. Mano Lietuva**“ ir ypatinga programa, skirta visiems ir kiekvienam.

„Kol dar balsas skamba ir sveikata

leidžia, tol dainuosiu publikai. Jaučiu, kad mano atliekamos dainos, arijos iš populiarių operų ir operėlių dar žmonėms reikalingos, o ir man pačiam tie koncertai, bendravimas su publika suteikia žvalumo, energijos bei gyvenimo ir kūrybos džiaugsmo“, – viename iš interviu pasakojo V. Noreika.

Pasak Punsko lietuvių kultūros namų direktorės Astos Pečiulienės, labai džiugu bei simboliška, kad pasitinkant pavasarį Punsko ir Seinų krašto lietuvių bendruomenei, aplinkinių miestelių ir gyvenviečių žmonėms bei jų svečiams, pasiilgusiems klasikinės muzikos, galime įteikti tokią nuostabią dovaną – Maestro V. Noreikos ir jo kolegų koncertą, į kurį maloniai kviečiame bei tikimės sulaukti melomanų ir iš tolimesnių apylinkių. Jau dabar galime drąsiai teigti, kad ši viešnagė bei išskirtinis koncertas pretenduoja tapti metų kultūros įvykiu Punsko savivaldybėje. Tad nekantriai laukdami šios šventės ir garbingų svečių, galime džiaugtis profesionalaus meno sklaida Punsko krašte.

Drauge su Maestro koncerte dainuos jo klasės absolventas, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos docentas, Choro dirigavimo katedros vedėjas, choro dirigentas ir dainininkas, tarptautinių konkursų laureatas **Dainius Puišys** (baritonas). Dainininkams akompanuos pianistė, LMTA prof. V. Noreikos dainavimo klasės koncertmeisterė **Lina Giedraitytė**.

Spalvingoje koncerto programoje klausytojai išgirs S. Šimkaus, M. Petrausko, J. Gruodžio,

B. Dvariono, K. Kavecko, V. Klovos, A. Bražinsko, Ch. Gounod, Ch. Bizet, E. Grieg, C. Zeller, F. Lehar, F. Loewe romansus, dainas, operų, operečių ir miuziklų arijas, duetus bei gerai pažįstamas, estrados klasika tapusias B. Gorbulskio, M. Vaitkevičiaus, A. Raudonikio ir kt. lengvasias melodijas ir užsienio kompozitorių populiarius opusus.

Koncerto vedėjas – žinomas muzikologas, publicistas, populiarių knygų „Pavėsinėje su Richardu Wagneriu“, „Noveletės“, „Kupė su Johanu Štrausu“, „Virgilijus Noreika: Ir kur benuėičiau“ ir kt. autorius, radijo ir televizijos laidų vedėjas, Lietuvos vyriausybės kultūros ir meno premijos laureatas **Viktoras Gerulaitis** įpins ir žodžio meną. Charizmatiškas ir žaismingos iškalbos nestokojantis konferansjė emociškai lydės klausytojus muzikos takais.

Tikra muzikos gurmanų puota!
Tad susitikime **š. m. balandžio 8 d. 19.00 val. Punsko lietuvių kultūros namuose** ir kartu praleiskime jaukų šventinį vakarą!

Bilieto kaina – 20 zł.

Bilietus jau galima įsigyti Punsko LKN darbo valandomis.

2017 m. balandžio 8 d. (šeštadienį) 19 val.

Punsko lietuvių kultūros namai

11 Marca g. Nr.17, Punkskas

Padėkos koncertų ciklas

• VIRGILIJUS NOREIKA. MANO LIETUVA •

Vokalinės muzikos vakaras

Dainuoja
VIRGILIJUS NOREIKA
(tenoras)

DAINIUS PUIŠYS
(baritonas)

Akompanuoja
LINA GIEDRAITYTĖ
(fortepijonas)

Vakarą veda muzikologas
VIKTORAS GERULAITIS

Programoje: operų arijos, romansai, dainos, duetai,
populiarūs lietuvių ir užsienio autorių kūriniai.

Bilietai: 20 zł. Bilietus galima įsigyti Punsko lietuvių kultūros namuose: I-V 9.00 - 17.00 val.
Telefonas išankstiniam bilietų rezervavimui ir pasiteiravimui: +48 87 5161032

ŠILTNAMIAI

Kokybiški, polikarbonato dangos, įvairių matmenų, karkasas pagamintas iš cinkuoto plieno profilių, 100 % apsauga nuo žalingų UV spindulių. Šviesos pralaidumas daugiau kaip 80 proc. Nemokamas pristatymas, 2 metų garantija. Surinkimas už papildomą mokestį.

Skambinkite tel. +370 686 72158

ŠILTINIMAS PUTOMIS

CELS

Reikliems

Viktoras Misiukonis, tel. 534 535 288
www.cels.pl

*Gyvenimas – tai nesibaigiantis laukimas,
Jau atlikti ir dar nepradėti darbai.
Gyvenimas – tai amžinas siekimas
Suspėti padaryti tai, ko dar nepadarei.*

Kovo 27 dieną **Jonui Vazneliui** iš Punsko sukaks 80 metų.

Garbingo Jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname Jus, krikšto tėveli, ir linkime puikios sveikatos, ramybės, džiaugsmo, planų įgyvendinimo bei toliau išsaugoti jaunatvišką dvasią, karštą, mylinčią širdį ir artimų žmonių būry atsūvesti dar daug gražių jubiliejų.

Zita Vaznelytė–Venslauskienė, Teresė Ramanauskaitė–Jonušonienė

Su gimtadieniu

*Gimtadienis gražus atėjo,
Krikšto dukros čia atskubėjo.
Tos ašaros džiaugsmo rieda,
O širdis pamiršti to negali.
Kaip gera pajauti,
Kad tu čia, šalia, dar esi.
Tos ašaros džiaugsmo rieda,
O širdis užmiršti to negali.
Pavasari sodams pražydydus
Irgi tą kvapą jauti,
Tos ašaros džiaugsmo rieda,
O širdis užmiršti to negali.*

*Man labai yra sunku,
Kai pasiūlgstu krikšto tėvy.
Ilgesio ašaros rieda ir rieda,
Aš pati sau tyliai meldžiuosi.
Tavo pamiršti jau negalėsiu
Ir pasiūlgsiu tu, kurie mane mylėjo.
Tos ašaros rieda ir rieda,
Aš pati sau tyliai gailiuosi.
Paliksiu viską, viską, ką turiu,
Ir viską, viską, ką mylėjau.
Tos ašaros rieda ir rieda,
Prie širdies prisiliesti jau negaliu.
Išeisiu tylų, tylų vakarą
Ir daugiau čionai jau nebegrįšiu.*

*Tos ašaros rieda ir rieda,
Prie širdies prisiliesti nebegaliu.
Paliksiu gimtus namus
Ir visus savus, kuriuos taip mylėjau.
Tos ašaros rieda ir rieda,
O širdis pamiršti nebegali.
Krikšto dukros, nerašykit eilių gražių
Ir negraudinkit širdelės jausmų.
Ašaros džiaugsmo ir skausmo rieda,
O širdis juoktis ir džiaugtis dar gali.
Žydės jazminai ir lelijos,
Bet jų daugiau aš nematysiu,
Tos ašaros rieda ir rieda,
Aš prie jų prieiti negaliu.*

*Ir gerai, kad eini, kad svajoji,
Kad šypsaisi linksmai arba tyliai verki.
Ir gerai, kad savo širdimi išmatuoji
Laimę, džiaugsmą, kančias, net viltis ateity.
Juk žinai – nebegrįš atgalios, kas praeina,
O gyvenimas lieka dar vis ateity...
Tę laimės kelias niekad nesibaigia,
Tebus širdy jaunystė amžinai. Su Gimtadieniu!*

Artūrą Matusevičių su 50-uju gimtadieniu sveikina

Tėvelis Vytautas, dukra Aida

*Nusisypsok. Pažvelk į dangų.
Matai, saulutė šoka su mėnuliu tango.
Po sniegą laksto jų mažyčiai spinduliukai,
Jie pina laimę Tau iš meilės burbuliukų.
Štai snaigių choras pradeda dainas.
Jos visos šiandien tik apie Tave,
Nes tai Tavo gimimo diena.*

Mielą žmoną ir mamą
Jolantą Lučinskiene
45-ojo gimtadienio proga sveikina

*Vyras Gintaras, dukra Justina,
sūnūs Dovydas ir Jokūbas bei seiniškiai*

Lietuvos žiniasklaida

2017 03 09 – 03 21

Šįkart žurnalistų dėmesio centre buvo Seimas, tiksliau – trys parlamento nariai: socialdemokratas ir parlamento vicepirmininkas Mindaugas Bastys, „Tvarkos ir teisingumo“ frakcijos narys, „Pūko“ radijo ir televizijos stočių steigėjas ir savininkas Kęstutis Pūkas bei Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos (LVŽS) atstovė Dovilė Sakalienė su dviem savo kolegomis.

M. Bastys nemalonumų sulaukė po to, kai Valstybės saugumo departamentas (VSD) Seimo nariui nesuteikė leidimo dirbti su slapta informacija dėl įtartinų asmeninių ryšių su Rusijos energetikos kompanijomis, vienu iš Kremliaus propagandistų ir kažkada garsiu Lietuvos nusikaltėliu – atominės energetikos korporacijos „Rosatom“ atstovu Jevgenijumi Kostinu, buvusiu KGB darbuotoju Piotru Vojeika, Rusijos kanalo RTR žurnalistu Ernestu Mackevičiumi, buvusiu Kauno mafijos autoritetu įvardijamu Saturnu Dubininku ir neteisėta veikla įtariamu verslininku Vadimu Pachomovu.

Kaip rašė portalas delfi.lt, apie tai VSD vadovas Darius Jauniškis sakė: „Išvada yra paprasta – mes negalim pasitikėti. Kadangi VSD saugo valstybės paslaptis, mes darom išvadą, kad ta informacija gali būti nutekinama.“

VSD vertinimu, šie ryšiai daro M. Bastį pažeidžiamą ir keltų grėsmę jam patikėtos valstybės paslapties saugumui. VSD vadovas pažymėjo, kad ir be viešumoje pasirodžiusios informacijos yra kriterijų, dėl kurių negalima pasitikėti M. Basčiu. Ši informacija kol kas nepaviešinta ir netgi nėra pateikta nei Seimo pirmininkui, nei kam kitam. Žurnalistų

paklaustas, ar ši kol kas nepaviešinta informacija yra svaresnė, D. Jauniškis tik lakoniškai šyptelėjo: „Matyt“.

Pats M. Bastys nutarė trauktis iš Seimo vadovybės, tačiau parlamentaro mandato atsisakyti neketino. „Nematau pagrindo trauktis iš Seimo. Iš Seimo vadovybės matau pagrindą trauktis, nes tai meta šešėlį ant Seimo valdybos, nes man nesuteikta teisė dirbti su slapta informacija“, – M. Basčio žodžius perteikė agentūra BNS.

Paklaustas, ar ši situacija nemeta šešėlio visam Seimui, M. Bastys teigė, kad „į šį klausimą turės atsakyti prokuratūra. Aš žinau, kad jokių nusizengimų, kurie prieštarauja Lietuvos įstatymams, nesu padaręs.“

M. Bastys neneigė susitikinėjęs su VSD informacijoje minimais asmenimis, nes įvairių susitikimų su piliečiais kaip parlamentaras turįs šimtus. Tačiau jis pabrėžė niekuomet nevykdęs VSD minimų asmenų nurodymų, veikęs išskirtinai Lietuvos valstybės interesams.

Pagal įprastą tvarką dabar Seimas turėtų sudaryti specialiąją tyrimo komisiją, kuri įvertintų, ar yra pagrindas pradėti apkaltą. Kaip rašė lrytas.lt, „valstiečiai“ ir socialdemokratams pasiūlė iš karto rengti apkaltą B. Basčiui, tačiau opozicija čia išžvelgė M. Basčio gelbėjimo planą. Pati opozicija siekia, kad būtų sudaryta laikinoji komisija, kuri plačiau panagrinėtų M. Basčio ryšių galbūt keliamą grėsmę nacionaliniam saugumui. „Opozicionieriai“ mano, kad skubus valdančiųjų siūlymas pradėti apkaltą socialdemokratų frakcijai priklausančiam M. Basčiui yra siekis užblokuoti jų tyrimą dėl grėsmių nacionaliniam saugumui.

„Socialdemokratams palaiko apkaltos procesą, nes manome, kad tai politinis manevras žinant, kad apkaltą bus galima stabdyti remiantis Konstitucinio Teismo išaiškinimu, kad priesaikos sulaužymas galioja dėl veiksmų, padarytų po priesaikos davimo. Ir viskas“, – Seime žurnalistams sakė konservatorius Gabrielius Landsbergis.

Vis dėlto parlamentas nutarė, jog Seimo nario M. Basčio įtartinus ryšius aiškinsis valdančiųjų pasiūlyta apkaltos komisija. Tam pritarė dauguma Seimo narių.

Kitas „nelaimėlis“, kurį kasdien be gaileščio vanojo žurnalistai – „tvarkietis“ K. Pūkas. M. Bastys nemalonumų sulaukė dėl politinių motyvų, o save žurnalistu vadinantis ir laidas, kuriose aršiai kritikuojama dabartinė valdžia, nuosavame „Pūke“ vedantis K. Pūkas – „per moteris“. Teisininkai tai įvardijo kaip seksualinį priekabiavimą.

Prasidėjo viskas nuo to, kai į eterį pateko slapta filmuotas K. Pūko ir jo padėjėja Seime norinčios įsidarbinti jaunos moters pokalbis. Kaip rašė portalas 15min.lt, „pasirodžius žiniai apie Seimo nario priekabes, redakcija buvo užversta moterų, kurios tikino patyrusios lygiai tą patį, laiškais. Dalis merginų teigė su K. Pūku susidūrusios prieš dešimt ar penkiolika metų ir patyrusios užuominas, kad jis ieško merginų ne tik darbui. Kai kurios jų pasakojo tokias istorijas, kuriomis sunku patikėti.“

Karčia patirtimi su K. Pūku pasidalijusi Jurgita (tikrasis vardas redakcijai žinomas – aut.) sakė pas K. Pūką dirbusi prieš kelerius metus. Jurgitai tuo metu tebuvo aštuoniolika metų. „Istorija panaši kaip ir visų,

patvirtinčiau kiekvieną žodį, kas apie jį sakoma. Pirmąkart labai išsigandau, kai kažką bekalbant, ėmė glosyti petį kažką murmuliuodamas, esą, kaip gerai, kad esu šalia ir jam labai smagu, kad ten dirbu. Dar siūlė pas jį į baseiną (o jį ir jo darbo kabinetą skiria stiklinės durys), suprask, aš maudysiuosi, o jis stebės“, – teigė ji.“

Pats K. Pūkas išplatino viešą atsiprašymą, kuriame, be kita ko, rašė: „Aš pernelyg greitai pasitikiu visais žmonėmis, ir, neturėdamas politinės patirties, leidau sau pokalbių metu žengti į gilesnius pokalbius, kurių metu kelios replikos buvo kandidatėms įžeidžiančios. Atvirai prisipažįstu, kad gerbiu visas moteris, todėl neturėjau net menkiausio tikslo įžeisti moteris. Nuoširdžiai atsiprašau visų moterų, kurios peržiūrėjusios šį vaizdo įrašą galimai įsižeidė.“

Tiesa, daugelio nuomone, atsiprašymas nebuvo nuoširdus, o žibalo į ir taip nemažą ugnį dar papylė Kauno meras Visvaldas Matijošaitis.

„Gal ne visi suprato, kodėl jį išrinkus į Seimą sakiau, kad visus už jį balsavusius pavaišinsiu šampanu. Tuomet džiaugėmės, kad jis išvažiuoja iš Kauno, bet apgailestavau dėl Lietuvos. Tada visiems tai atrodė kaip juokas, bet aš kalbėjau visiškai rimtai. Man, kaip ir visiems kauniečiams, gėda, kad jis prisistatinėja kauniečiu. Koks jis kaunietis? Mano asmenine nuomone, jis eilinis pašlemėkas. Džiaugiuosi, kad atsirado drąsių merginų, nuplėšusių šio apsišaukėlio kaukę. Linkiu Seimui būti principingam, pradėti apkaltą ir atsisveikinti su juo“, – „Lietuvos rytui“ kalbėjo V. Matijošaitis.

Kaip rašė žiniasklaida, Seimo pirmininkas Viktoras Pranckietis, išsikvietęs K. Pūką, paragino jį trauktis iš Seimo, tačiau pastarasis kaltinimus neigė ir žadėjo kovoti iki galo. „Jis (K. Pūkas – red.) nemato jokios problemos. Sako, kad nieko nėra ir nieko nebuvo, aš niekam nieko ne-siūliau ir viskas subliūks“, – perteikė

po pokalbio su K. Pūku išsakytus Seimo pirmininko žodžius lrytas.lt. Seimo Etikos ir procedūrų komisija kreipėsi į Seimą, kad priekabiavimu kaltinamam Seimo nariui būtų pradėdama apkalta. Komisija taip pat nutarė kreiptis į prokurorus, kad šie pradėtų ikiteisminį tyrimą dėl galimo K. Pūko seksualinio priekabiavimo prie kandidatų užimti jo padėjų pareigas.

Prie Seimo surengtas maždaug 15 žmonių piketas dėl K. Pūko elgesio. „Seksualiniams serijiniams masiniams priekabiavimams Seime ne vieta, nes Seimas turi būti tokia institucija, kuri atstovauja piliečių interesams ir demokratinėms vertybėms, o seksualinis priekabiavimas yra nusikaltimas“, – žiniasklaidai sakė viena piketo dalyvė.

Trečia žiniasklaidos herojė iš Seimo – LVŽS narė Dovilė Šakalienė su dviem savo kolegomis. Tiesa, čia apkalta Seime kol kas dar neinicijuojama, nors Nepriklausomybės akto signataras žurnalistas Rimvydas Valatka šios trijulės veiksmus – siūlymą priimti Visuomenės informavimo įstatymo pataisas, kuriomis žiniasklaida būtų įpareigota ne mažiau nei pusėje skelbiamo turinio nurodyti teigiamą informaciją, pavadino anti-konstituciniais, o jį pateikusiems parlamentarams, anot signataro, turėtų būti organizuojama ir apkalta.

Jei tokios įstatymo pataisos būtų priimtoms, pasak R. Valatkos, atskirti, kuri informacija teigiama, o kuri neigiama, būtų faktiškai neįmanoma. „Nebereiktų skirstyti todėl, kad techniškai tai yra neįmanoma, – įvedama cenzūra. (...) O kadangi tai pateikė Seimo valdančios daugumos atstovai, visa tai reiškia, jog jie siekia, kad jis būtų priimtas. Niekas nesūlo įstatymo pataisų, kad šiaip sau pažaistų“, – portalui lrytas.lt teigė R. Valatka.

„Dalia Grybauskaitė: cenzūros laikai baigėsi prieš 27 metus“ – taip pavadintame straipsnyje apie politikų ir žurnalistų reakciją į įstatymo pataisą rašė portalas

15min.lt. „D. Grybauskaitė nesusi-pratimu vadina pataisas, kurios įpareigotų žiniasklaidą, kad bent pusę turinio sudarytų pozityvi informacija.

Premjeras Saulius Skvernelis teigia, kad niekas neturi teisės reguliuoti žiniasklaidos turinio.

Seimo pirmininkas Viktoras Pranckietis skelbia nepalaikysiąs jokio žiniasklaidos varžymo. „Valstiečių“ frakcijos kolegos gūžčioja pečiais, kad apie pataisas diskutuota nebuvo, o Lietuvos žurnalistų sąjungos pirmininkas Dainius Radzevičius sako, kad priėmusi tokias pataisas Lietuva taptų kaip Vengrija“, – rašė 15min.lt.

„Visas grožis čia glūdi net ne pačios iniciatyvos idiotizme, už kurį, beje, Šakalienė atsakinga drauge su dviem savo bendražygiais „valstiečiais“ – Zenonu Streikumi ir Robertu Šarknicku. Visas grožis – tuose išvedžiojimuose, kurie pasipylė būtent iš intelektualę vaizduojančios Šakalienės, kai ji viešumoje gynė įregistruotas pataisas. Pasirodo, intelektualios politikės įvaizdis – apgaulingas, nes protingi žmonės paprastai nekalba tokių vėjų ir bent apytikriai suvokia, kas yra cenzūra, visuomenės informavimo priemonės turinys ir Konstitucijos garantuojama žodžio laisvė“, – portale delfi.lt keistą iniciatyvą komentavo politologas Vladimiras Laučius.

Pati D. Šakalienė iš pradžių tvirtai gynė savo ir kolegų siūlomą pataisą ir teigė, kad jos atšaukti nesirengia. „Kaltinimai cenzūra yra visiškai neteisingi, nes jokios cenzūros čia nėra – niekur nėra parašyta tose pataisose, kad negalima skelbti informacijos ir į turinį nėra kišamasi. Dėl neteisingų kaltinimų atsiimti pataisas nėra prasmės, tad ne, nesiruošiu to daryti“, – agentūrai BNS sakė Seimo narė. Tačiau kitą dieną minėta agentūra pranešė: „D. Šakalienė atsiims pataisas, reikalaujančias pozityvios informacijos žiniasklaidoje. „Pataisų nebus. Trojos arklys išardytas“, – socialiniame tinkle „Facebook“ paskelbė parlamentarė.“